

Életünk

AZ EURÓPAI MAGYAR KATOLIKUSOK LAPJA

VI. évfolyam 5. szám (6. Jahrgang Nr. 5.)

A Z St. Gallen — Erscheint monatlich

1974 május 1.

Boldogasszony-tiszteletünk

VI. Pál pápa «Marialis cultus» kezdetű apostoli levelében új irányelveket adott a Mária-tisztelet fejlesztésére és elmélyítésére. Általában szabályként jelölte meg, hogy a Mária-tiszteletnek csak azok a formái gyakorolhatók, amelyeket vagy az egyetemes Egyház vagy a helyi püspöki karok jóváhagytak. A főpásztorok utasítást kaptak azután arra, hogy a Mária-tisztelet gyakorolt formáiból távolítsanak el minden «babonás és legendás», valamint a teológiával össze nem egyeztethető «érezelmes» elemet; az ájtatosságokat pedig úgy fejlesszék, hogy kifejezésre jusson bennük 1. a Krisztus-központiség, 2. az ökumenikus szempont és 3. feleljenek meg a kor követelményeinek.

Mivel már vannak szomorú tapasztalataink arról, hogyan magyaráznak félre pápai intézkedést, jónak láttuk felvetni és megválaszolni a kérdést: Összeegyeztethető-e a mi sajátos Boldogasszony-tiszteletünk az új irányelvekkel?

A máriagyüdi kegyhely 800 éves jubileumán, 1948 június 6-án, 150.000 zarándok jelenlétében állapította meg Mindszenty József bíboros-hercegprímás: «Csodálatos fonala a magyar történelemnek a Mária-tisztelet. Ahogyan a Duna kiemelkedik vízhálózatunkból, úgy emelkedik ki szélességével és mélységével a Mária-tisztelet a történelmünket átjáró sok egyéb szellemi és lelki folyamból. Sokat mond az, hogy Szent István 1038-ban, Róbert Károly 1317-ben, I. Lipót a török után s I. Ferenc József a millennium évében felajánlotta Magyarországot az Isten Anyjának.»

A sajátos magyar Mária-tisztelet kezdete és alapja Szent István felajánlása és végrendekezése. Ezt a nemzet ezeréves történelme folyamán többször is megújította és a nehéz időkben a Szent Király végrendeletére hivatkozva könyörgött Nagyasszonyunkhoz segítségért. Ezer év óta Máriát Magyarország Pátrónájának, országunkat «Regnum Marianum»-nak, Mária Országának hívjuk.

A «Regnum Marianum»-eszme azt jelenti, hogy a Nagyasszony védi országát, mi pedig hűen követve a krisztusi hitet, állami és társadalmi berendezkedésünkben

is érvényre juttatjuk az evangéliumi tanítást. A Szent Király végrendeletét a nemzet egyházi és világi vezetői történelmünk-re is kiható természetfölötti tényezőnek tekintették. Érthető, ha minden században törekedtek a Regnum Marianum eszméjét ébren tartani és a nagy nemzeti katasztrófák idején minél inkább elmélyíteni. Ezzel az eszmével indult a török után a gyors és eredményes újjáépítés. Az akkori nemzedék háláját és bizalmát Esterházy Pál nádor gyönyörű imája örökölte meg: «Hozzát kiáltottak őseink és minden inségük-ből megszabadultak, mert éber szemed folyton-folyvást vigyázott örökségedre, mindörökké áldott Nagyasszonyunk! Tapasztalatból tudjuk, hogy éretted áldott meg minket az Úr!» A millennium fényében pedig így hálálkodott a nemzet: «Hatalmas szószólónk voltál szent Fiadnál a letűnt századok alatt. Csak így maradhatunk meg tengernyi ellenség közt kereszténynek és magyarnak. Anyai oltalmadban bízunk most is.»

Sokan emlékezünk még az 1947-1948. Mária-év nagygyűléseire és zarándoklataira, amelyeknek több tízezres és sokszor százezres résztvevői nyíltan tanúsították, hogy elutasítják a marxista materializmust s ragaszkodnak az ősi evangéliumi alaphoz az állami és társadalmi életben. A kommunisták jól tudták, hogy a magyar keresztény tábor mi mellett tett tanúságot. Ezért zavarták és akadályozták, ahol csak lehetett, a nagyszabású Mária-napokat...

A rendőrség utasításra 1948-ban szétverte a Sziklakápolnánál a fatimai körmenetet és Celldömölkön feltartóztatta a templom felé igyekvő zarándokokat. A rendszer azzal is kimutatta a Regnum Marianum-eszmével szemben gyűlöletét, hogy bezáratta a fatimai ájtatosságok színhelyét a választott Sziklakápolnát és lebontatta a Regnum Marianum plébániatemplomot, amelyet a főváros hívói az első kommunizmus bukása után hálából építettek a Magyarok Nagyasszonya tiszteletére.

E durva és fondorlatos korlátozások ellenére a zarándokok létszáma és lelkesedése semmit sem csökkent. A Boldogasszony-év bezárásakor az ország hercegprímása örömmel állapíthatta meg, hogy

«századok óta nem volt magyar földön kiterjedésben és mélységben olyan lelki megmozdulás, amelynek megértők és megmemértők akkora figyelmet szenteltek volna, mint a Boldogasszony-éve... A kibontott vallási és nemzeti lobogó, mint valami vonzó mágnes, a szenvedő magyar szíveknek az Egyházhhoz és a hazához való hűségét hozta napfényre.»

A mi Boldogasszony-tiszteletünket jól ismerték a pápák, akik beszédeikben és írásaikban országunkat többször Mária Országának nevezték. Legutóbb XII. Pius pápa 1948 május 30-án a Budapesti Eucharisztikus Világkongresszus tízéves évfordulóján hozzánk intézett szövegét így fejezte be magyar nyelven: «Drága jó magyar gyermekeink! Tartsatok ki rendületlenül az Eucharisztikus Jézus és a Magyarok Nagyasszonya szeretetében!» A magyar püspöki kar tagjai pedig, századról-századra, egyenként és közösen, azt hirdették, hogy Szent István felajánlása és végrendekezése olyan szövetségkötést jelent az Isten Anyja és a magyar nemzet között, amelyet nem szabad felbontanunk vagy lanyha keresztény élettel lazítanunk.

A krisztocentrikusságot tekintve is megfelel a mi sajátos Mária-tiszteletünk az új követelményeknek. Az 1947-48. Mária-évet megnyitó püspöki körlevélben pl. ezt olvassuk: «Nekünk, magyaroknak, történelemadta kiváltságunk, hogy Krisztus Királyt Édesanyja ölében imádhathatjuk. A Regnum Marianum nem más, mint Krisztus királysága történelmi magyar háttérrel, magyar hagyományokkal.»

A Boldogasszony-tisztelet ökumenikus vonásáról legyen elég annyit mondanunk, hogy a Mária-évben katolikus testvéreivel együtt sok protestáns magyar is kifejezte hódolatát a Nagyasszonynak. Különösen egyetértettek akkor a magyarok, katolikusok és protestánsok Mindszenty bíborossal abban, hogy amint az édesanya a családban a szeretet áldott köteléke, úgy a nagyon is kívánatos nemzeti egységben sem «feszítővas» a Boldogasszony, hanem sokkal inkább nemzeti és erkölcsi összetartó.

A Boldogasszony-tisztelet időszerűségéhez kétség nem férhet: ápolni kell mint fenntartó erőt.

VECSEY JÓZSEF

Haldoklás tavaszon

Valaki szerint korunk szimbolikus képe a Guernica. A gyilkolás borzalma robban rajta szét. Elsorolni gyilkos századunk borzalmait nem kell kölcsönkérni a jobboldaliaknak a baloldaliaktól, vagy fordítva. Győzők vagy legyőzöttek egyformán háborús bűnösök. Különbség csak az, hogy a győzőknek még utána is szabad gyilkolnoki. Sohase szavaltak annyit emberségről, haladásról, racionalizmusról, felvilágosodásról, mint ma. De egy század se mérszárult le annyi ártatlan áldozatot, mint két világháború, a politikai fanatizmus, fajirtások, vallásüldözések, elhurcoltatások, tarkónlövés, haláltáborok, két oldalról pumpált guerillaháborúk. Ráadásul századunk hivalkodik: meghalt az Isten. Haldoklik a líra és művészet.

Ha keresni akarnók egy quattrocento megszemélyesítő képet, álljunk be a sorba, a 600 ezer látogató vonalába, mely évenként a firenzei Uffiziben elhúz a Primavera előtt. 3 m x 2 m nagy. Nyárfadeszkára festve. Halcsontenyv és tojássárgája keverékébe ágyazott színekkel. Föld festékek, lapis lazzuli kékpör. A mező és fák rézgalic zöldje sötétre oxidálódott. 1478-ban (csaknem 500 éve) írta alá nevét 33 éves festője. A legünnepeltebb és ma legismertebb olaszok egyike: Sandro Botticelli. Firenze szülötte és büszkesége. Bör-cserző fia. Gyengeegészségű, nyugtalan, ideges természetű. Filippo Lippi vezette be a mesterségbe, mely akkortájt még jócskán iparosság is volt. Ugyancsak mestere ajánlotta be udvari festőnek a Mediciek szolgálatára.

Magnifico csúnya, szörnyetegképű duca volt. De tehetséges és életvidám, aki maga is belekontárkodott a költészetbe. Írók, tudósok, művészek társaságával körülvéve a mindenkori szellemi államférfi örök ideálja. Nemcsak tornák, lakomák, látványos bálók és színdarabok rendezésébe merült ki ez az élet. Régi kéziratokra vadásztak. A klasszika forrásaiba túrtak. Filozófusok eszmefuttatásait hallgatták. Költők szavaltak (latinul). A görög szellem újraébredése tavasz volt. A 30 éves újonc e pompás környezetbe került. Képei ezt a szellemet tükrözik vissza. Bölcsélet, művészet, szépség korabeli arculatának összefonódása lírai vonalak és színek harmóniájába.

A Primavera Pierfrancesco dei Medici számára készült. A Villa di Castello ma is létezik. Ennek virágoskertjében öntözték azokat a növényeket, amelyek inspirálták a háttér virágos szőnyegét. Voltak itt ritkaságok, amelyeket akkor is csak szakértők ismertek. Nem régen került kezembe egy virágzaküzet reklámkiadása, amelyben egymás melletti fényképsorozatban látható: hogyan festette meg Botticelli s milyen a cég virággyásaiban ugyanez a különlegesség. A festmény messze több, mint a Kodak-színek. Nem azért, mert minuciózusan megrajzolt. Nem azért, mivel botanikus szakkönyv ábráinak is megfelelő, hanem van benne még valami plusz, amire a géplencse képtelen. A képkeretben egy más világ él, ahol a színpompa arabeszk-

jében együtt táncolnak a virágok is az egésznek áradó ritmusában. A kezdő tájképfestő ujjából négyszöget formál s keresi az elébe táruló panorámából a vázsonra érdemest. Az igazi kép azonban nem kivágás, hanem önálló léttel bíró meseország. A makrokozmos is rejtett ritmusban lejt. E hat négyzetméter álom rányit annak a titkára. Az élet örök áradása és megújulása lendül a vonalakban. A tavasznyár-ősz-télnél mélyebb ritmikával. Sokan lebecsmérlék az absztrakt művészetet, amely öncélú és kiszűrt ábrázolása az elvont művészi elveknek. Botticelli nagysága pont az, hogy dominálni tudnak ezek az elvont jelek a száraz ábrázolás fölött. Még egyszer: nem hideg és lapos fényképkivágás, hanem varázssal teli élet. Ékszerékké vált virágokkal díszít. Gyöngynél s drágakőnél szebbek a liliumok és a sárga-kék rét.

A Primavera a pogány mitológiából vette a témáját. Zefir kergeti Clorit: a steril Terrat. Eléri. Ráfúj s átalakítja Florává, a Tavasz szimbólumává. Hatalmat ad neki, hogy bármihez is csak hozzáér, virággá változtathatja.

Középen elnöknösködik Venus. Az álomszép Simonetta Vespucci állandóan megújított képmása. Madonnái és szentjei tőle kapták elomló bájukat. Ezért a lányért maga is megküzdött egyszer lovagi tornán. 1475-ben. S a következő évben a firenzei ifjak szerelmét elvitte a ház. A Dante-Beatrice komplexum rajt remeg az arcon, melyet a tudósok áttetsző arcbőr-színe tesz szomorkássá. Nem tud többé megválni e tekintettől. Képein újra és újra megjelenik félrehajtott fejjel és vár. Haldokló bájjal, belenyugodva a megmásíthatatlan végzetbe. Hiába címe a képnek a diadalmas Tavasz, a háttérben ólálkodik már a halál.

Botticelli sorsa is ez a tavaszi halál. Vasari, aki csak egy évvel született utána (1511), már elfakult személyről ír róla. Utolsó évtizedében már alig nyúl ecsethez. Sok oka van rá. Először is elhomályosítják művészetét az új nagyok. Ő a tavasz. Jönnek a gazdag nyár képviselői. Leonardo 1500-ban visszalátogat Milanóból. Az utolsó vacsora után. Szent Anna és Gioconda után. Fejedelmek udvaronca. Megjelenésében is lenyűgözden pompázatos. Vetélytársa Michelangelo. A Pieta tartja már Fiát s áll a parittyás Dávid. A két titánról pletykálnak a kereskedők és iparosok. Az anghiari csatakép versenyről sugdolódnak esténként a kiskocsmák kiülőkéin. 1504-ben betoppan a mindenkit lenyűgöző «édes» Raffaello. Szóke Madonnáit árulja. A nagyközönség megbabonázva fordul a reneszánsz ragyogása felé. Az olasz tavasznyárrá feslett. Mit is kezdhetne csomó gótikus jegyével az ellehetetlenült utolsó középkori festő? Még életében megérte hát halálát. Utolsó éveiben az ismeretlen-ségbe fullad. Nem akad rendelője. Bezárkózott hallgató magányába. 65 éves. 1510 a temetésének dátuma. Elfeledve s meg nem értve távozott. Bármennyire is hihe-

tellenek hangzik: a következő századokban eltűnik még nagyobb műveinek az emléke is.

A másik oka a lelki összeroppanás. Botticelli mindig hajlamos volt a kontemplációra. Belekeveredett a Savonarola ügybe. Bátyja, Simon lángoló követője a szónokló barátjának. Az idősebb testvér pártfogására bízott beteges gyermeket ez a pátrónusság és ráhatás végigkísérte egész életén. Együtt nézték végig, hogyan hurcolták a «barát gyermekei» a világ hiúságait a farsangi máglyára. És látta megégetni a lángszavú szerzetest is. Ki tudná, hogy alapkonstitúciójához mit adhatott ez az élmény? Az 50 éves túlérzékeny tépelődöt leteperte a melankólia, mely a Primavera látszólagos derűje mögött már ott van. Még inkább a hét évvel később született «Venus születésén» (1485) a megbomlott egyensúly nyilvánvaló. Kételyei, scrupulusai a múltja miatt megzavarják. Büntudatból se fest, vagy ha fest, visszafordul s megtagad minden kapcsolatot a reneszánszszal. Nosztalgiával a középkor után, ahol romlatlan volt a hit. Aki nem ismeri lelki törését, nem értheti meg, hogyan festhetett így az öreg, aki fiatalon már messze előbbre járt. Puritán világnézete a tiszta spiritualitás felé tört.

Pedig nem volt szüksége megtérésre. A firenzei udvari agytröszt az antik művészet föltámasztásával nem a pogányságot akarta visszahozni. Csak szenvedéllyel bámulják, mint századunk elején a barlangfestészetet, de a fölfedezők nem váltak fétisimádókká. Az elvilágiasodás kísérő jelensége Batticellire nem áll. Nála a mitológia pogány témája nincs ellentétben a keresztény spiritualitással. A Primavera közepére állított Venus nem pogány istennő, hanem — akármennyire is kibeszélésnek látszik — a lelki élet védelmezője. Nem a pornográfiaé, nem az érzékiségé, hanem a szépség pátronája. A szépség pedig fölfogásuk szerint a szellem és anyag egyesüléséből származik. A természet és az ember, szellem összelelkézése által létrejött harmónia. Sőt — még tovább építik elméletüket — a szépség egyúttal erkölcsi igazság is, amely igazán a hit által érhető el. Ficino építgeti Platon gondolataiból elindulva ezt az eszmei háttér, melynek ünnepe zajlik a képen.

A Cupido nyilai alatt a három gracia: a Szépség, Tisztaság és kigyóhajú Szenvedély lejtí körkötőjét. Igaz, a három szépség egyúttal az egykorú divat bemutatója, de nem a mai öltözőipar üres és frivol fotomodelljei. Mercurius botjával érinti a felhőket, melyek beárnyékolják s misztikus elragadtatásra utalnak, a földi szerelmet az égi szerelem szférájába nemesítve át. A szenvedélyek egy tisztultabb régióba nemesednek át. A téma elsőszámú jelentése mögött azonban a quattrocento élete, művészete és kultúrája szövődnek itt egybe. Mindaz, amiről összejöveteleiken diskuráltak. Az elméletek vonalba omló ábrázolása. Arról persze nem tehet a festő, hogy mire gondol a szemlélő. A sok százézer elvonuló közül alig akad, aki tudja, mit akarhatott belesűríteni az élesrajzú muzsikába. Nem is fontos végeredményben.

Pápai levél a Mária-tiszteletről

VI. Pál pápa 1974 febr. 2-án kelt latin nyelvű, ún. apostoli adhortációt, levelet adott ki az Istenanya helyes tiszteletéről és annak előmozdításáról. A pápai levél ez év márc. 22-én jelent meg, s a vatikáni nyomda a több nyelvre fordított szövegeket is elkészítette, köztük a százoldalas német kiadást is.

A három fejezetre osztott pápai buzdítás gondolatai a Mária-tisztelet liturgikus vonatkozásaira, a kultusz megújulásának általános mozzanataira, végül a két régi, klasszikus imádságnak — az Úrangyala s a Rózsafűzér — buzgó gyakorlására hívják föl a figyelmet. A levél zárószavai ismételtelen utalnak a Mária-tiszteletnek hittani és lelkipásztori értékeire.

Az elmélkedésre is alkalmas gondolatok bő anyagot adnak a papság májusi szentbeszédeinek összeállításánál is, és bár VI. Pál pápa szavait a világegyház püspökeihez intézte, rajtuk és a lelkészekre keresztül a katolikus hívek is részesülnek a pápai buzdítás gyümölcseiben.

Sok mai katolikus hívőnek

a korszelemből is fakadó, lelohadt Mária-tisztelete, illetve ennek megújulása és elmélyülése sokat nyerhet a pápai megnyilatkozás gondolatainak közzétételével. VI. Pál a Mária-tisztelet idejétmúlt formáinak feladására és egyúttal a kultusz elmélyültebb s az eredeti forrásokból táplálkozó gyakorlására hívja föl a világ katolikusainak a figyelmét. Hangsúlyozza, hogy az Istenanya tisztelete az Egyház történelme során harmonikus alárendeltségben fejlődött a Megváltó tiszteletével együtt, mivel a kultusz «természetes és szükségképeni eredete és hatékonysága Krisztustól való», benne bírja külső gyakorolhatóságának csonkítatlan és teljesértelmű alapját és lesz általa megkülönböztetett áhitatforma az Egyház életében. Más szóval: Mária-nak az Isten megváltói tervében elfoglalt istenanyai szerepénél fogva jár ki a megkülönböztetett tisztelet, amelynek természetszerű és tulajdonképeni, központi szereplője maga Krisztus.

Elég, ha valamit megérez a szomorkás melódiából, a hullámvás örök ritmusából. Elfogja lelkét a poézis. Egy pillanatra bekukkant a nagykapun, amelyre ez van felírva: a szépség birodalma.

Alig hihető, hogy csak 100 éve, hogy az ismeretlenségbe fagyasztott tavaszi halottat újra fölfedezték. Ruskin. Berenson. Lélegzet elállító finomsága újból a miénk.

Mai festők nem festenek szentképeket. Vagy ha festenek is, azok egyre profanizálódnak. A szenteket lealjasítják. Mária-t közönséges asszonnyá degradálják. Botticelli ecsetje nyomán a görög Afrodite is az angyali üdvözlés szüzévé vált. Venusai ájtatos Madonnák.

PROKOP PÉTER

A pápai dokumentum

a Mária-áhitat megújulásának irányelveit is tartalmazza, amelyek a II. vatikáni zsinat óta bekövetkezett, főleg liturgikus változások értelmében a hitélet kifejezésformáinak a módosítását ajánlják. «Bizonyos szokások» és áhitatformák — egyéni és közösségi — a mai kor embere szemében már kevésbé alkalmasak arra — mondja a pápa — hogy Mária-nak az üdvösség történetében és az Egyház életében kijelölt szerepét kellőképpen fejezzék ki és a megváltozott liturgia szelleméhez igazodjanak. Megújulásuk ezért látszik szükségesnek. A Mária-kultusz Egyházunkban való megújulása — a pápa szavai szerint — megkívánja, «hogy püspökkari konferenciák, a helyi egyházközségek, szerzetesi közösségek és hitbuzgalmi egyesületek tevékenyen járjanak el» és fokozottan vegyék ki részüket a fennálló áhitatgyakorlatok korszerűsítésében. Ebben a törekvésben azonban a modern hívő jogos igényei mellett a hagyományos szokások tisztelete és a hittudomány szempontjai is a kellő figyelemben részesüljenek. Az így megújult Mária-kultusz viselje magán a «krisztusközpontúság» jegyeit; ugyanígy nyersen hangsúlyt benne a Szentlélek Mária-t megszentelő működése és az Isten anyjának az Egyház benső életében s a szentek közösségében betöltött jelentős, illetve közbenjáró szerepe. Erősödjön a kultusz biblikus megalapozottságában, alkalmazkodjék a liturgikus megújulás szabályaihoz, összekötő szerepe legyen a keresztyének egyesítésében és a nők hivatásuk eszményképeinek tekintsék családi és társadalmi tekintetben egyaránt.

Kimerítően szól a pápai buzdítás Mária-nak, mint «Krisztus első és legtökéletesebb tanítványának» a hagyományban joggal méltatott eszményképi szerepéről. Az Istenanya alakja korunk társadalmának művelődési, szociális és technikai előrehaladottsága mellett is eszményi modellje marad a keresztyén világfelfogású népek közösségének. Amikor Egyházunk Mária-t példaképnek állítja elénk, nem az ő akkori életviszonyai közt lefolyt példás életére tekint, hanem föltétlenül készségét értékeli Isten akarata teljesítésében.

A befejező részben

a pápa azt a kívánságát fejezi ki, hogy korunk erősen megváltozott életviszonyai közt is buzgón imádkozzuk az Úrangyalát. Még kimerítőbben ajánlja a rózsafűzér-ima végzését. Utal az utóbbi évek tudománya pasztorális kutatásaira, amelyek a rózsafűzérnek elsődleges evangéliumi, Krisztusra utaló jelentőségére s a megváltásra vonatkozó hármast (örvendetes, dicsőséges, fájdalmas) szerepére vonatkoznak s a szentolvasónak az elmélkedő imamódrára való alkalmasságát hangsúlyozzák. Ezt ajánlja a Szentatya is, nehogy imánk «lélek nélkül való testhez legyen hasonlónak és imaformák mechanikus ismétlésévé váljék».

CSER-PALKOVICS ISTVÁN

BOLDOGOK A TISZTASZÍVŰEK

Tiszta szív: mentes a bűntől. Ellentmond mindennek, ami őt Istentől elválasztaná. Szabad. De nem üres. Gazdag. Telve van Istenszeretettel, s ebből áradó emberszeretettel.

Tiszta szív: a hegyi beszéd szerzőjének Szíve. A nyolc boldogság hirdetőjének Szíve. A példa-szív: Jézus Szíve.

Tiszta szív: a Boldogasszony Szíve. Szep-lőtelen fogantatás, sérelem nélkül való Anya, csodálatos Anya, makulátlan szent Szűz. Az Istenanya Szíve egészen szabad a bűntől. Szent Szíve egy nagy cél felé szabad, egészen nyitott: Ő a Szentháromság szeretetére nyíló virág. Az Atya legkedvesebb leánya, a Fiú édesanyja, s a Szentlélek mátkája. Az ő tiszta szíve tele van kegyelemmel, erénnyel, Istenszeretettel s a megváltás művében való részvétel tökéletes készségével.

Tiszta szívet teremts belénk is, Urunk, Istenünk!

Ellenkező szelek fújnak, viharok dúlnak, alvilági kénes-gázok feltörések nyugtalanítják ma a világot. Zavaros elgondolások fekete felhőkkel takarják el az igazság napját. Fázunk és megremegünk...

Mégis: az Úristen kegyelme nem hagyott el minket. Anyaszentegyházunk a szentségek útján ma is kezünkbe adja a természetfölötti élet lehetőségét.

A Szentlélek Úristen ma is támaszt példaadó egyéniségeket, akikre bizalommal föltekintethetünk, s akiknek útmutató kezintését bátran követhetjük: akiknek szíve tiszta, jelleme szilárd, életet és tanítást krisztusi elvekhez igazítanak.

Tiszta szívekre szomjazik a világ.

Tiszta szívet teremts belénk, Isten!

Tiszta szívet adj az ifjúságnak! Tiszta szívet adj az édesapáknak és édesanyáknak! Tiszta szívet adj a társadalom minde rétegében élő, s a közéletben dolgozó minden jóakarát embernek, Urunk! Adj tiszta szívet a papságnak és a szerzeteseknek, hogy valóban osztatlan szívvel szeressék és szolgálják a fölséges Istent, Aki örök szeretettel szólította őket a Maga szolgálatára, s az embertársak segítségére

S ez a boldogság titka. Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják Istent.

Meglátják a Teremtő ujjnyomát virágban és napsugárban, esőben és fürgetegben, gyermekszemekben és az öregek bölcs tekintetében.

Boldogok a tisztaszívűek, mert valami csodálatos egyszerűséggel meghallják Isten üzenetét az embertárs sóhajában, és zavaros szölamok szózuhatagjából is kicseng feléjük a Szentlélek tiszta hangja. Megértik Isten akaratát még a börtönben is, ahogyan egy magyar rab kiüzent súlyos helyzetéből: «Ne aggódjatok értem. Valaki tudja, miért kell itt lennem. Itt is van misszióm.»

Boldogok a tisztaszívűek, mert ők felismerik Isten útjait. Meglátják a nagy Miértet az élet nehéz óráiban.

S ez a boldogság nyitva van mindannyiunk számára.

NATÁLIA TESTVÉR

Aquinói Szent Tamás istenérvei

Az Egyház ez évben emlékezett meg Aquinói Szent Tamás halálának 700 éves évfordulójáról (1274-1974). Hogy ki volt az «Angyali Doktor» — «Doctor Angelicus», — ezen a néven ismert ő az egyházdoktorok között —, az Egyháznak és az egész kereszténységnek, azt eléggé méltatták a hivatásos teológusok. Mi itt az ő főművének, a «Summa Theologica»-nak istenérveit óhajtjuk ismertetni, azon elgondolásból kiindulva, hogy egyrészt a szent-tamási istenérvek 700 év múltán, a mai atomkorban sem veszítettek bizonyító erejükből, másrészt s főként azért, mert a ma emberének ezek az istenérvek kell többet mondjanak, mint a nagy egyházdoktor kortársainak, akik — szemben a mai hitetlenek és kételkedők nagy táborával — nagyobb részt hívő emberek voltak.

De az sem lehet közömbös a józanul gondolkodó modern ember szemében, hogy az élet legfontosabb kérdésére milyen forrásból kapja meg a választ: az utca emberének hízog, felvizenyősített kereszténységet hirdető «modern teológustól», avagy kiváló szakembertől vagy az életszentség magaslatán álló világtekintélytől. Szent Tamásról pedig elmondhatjuk, hogy a világtekintélyek között is az első helyen áll, mert írásait maga Jézus Krisztus hagyta jóvá. Amikor ugyanis az «Angyali Doktort» kételyek bántották, hogy mindent jól írt-e, nem tévedett-e valamiben, akkor a kereszt tövében keresett és talált választ kinzó, belső aggályaira. A felfeszített Üdvözítő — mint élettörténetében olvassuk — lehajolt hozzá és azt mondta neki: «Jól írtál rólam, Tamás. Milyen jutalmat óhajtasz kapni tőlem?» Tamás azt válaszolta: Uram, semmi mást, csak egyedül Téged!»

Nem hiába nevezték őt a «hittudósok legszentebbjének és a szentek legtudósabb»-jának, mert tekintélye páratlan a hittudomány történetében. A tridenti zsinaton két könyv volt az asztalon abban a teremben, ahol a tárgyalások folytak: a Szentírás és Szent Tamás «Summá»-ja. Ez a Summa tartalmazza logikus rendszerben mindazt, ami a katolikus hit alapján Istenről és emberről fölvethető és elmondható. Roppant értelme már gyermekkorától kereste az Istent s mint érett teológus stílusának vakító világosságával mutatta a hozzá vezető utat. Ezért nevezi egyes istenérveit «út»-nak (via), mert ezek segítségével mintegy elkalauzolja a kutató emberi elmét a legfőbb Lény, Isten létének meg- és elismeréséhez.

Ami a bizonyítás módszerét illeti, ez kétféle lehet: «a priori» bizonyítás, amikor tapasztalati eljárás nélkül közvetlenül (evidentia) belátjuk az érv helyességét (demonstratio per causam, mint Szt. Tamás mondja); a másik az «a posteriori» bizonyítás, amikor az érv tapasztalatból indul ki (demonstratio ex effectibus).

Mint Szt. Tamás megjegyzi, Isten létének bizonyításánál csak a második eljárást alkalmazhatjuk, mivel «Isten léte nem első evidentiával felismerhető igazság».

Ezek alapján így vonja le a következte-

tést (conclusio): Szükséges, hogy a dolgok természetében megtaláljuk az «egy első mozgatót», «az első ható okot», «az egy szükségképpen létezőt», «az egyetlen legfőbb lényt és legfőbb jót», «az első értelem által irányított, mindenek végső célját, — aki maga az Isten.»

Az egyes istenérvek

Szent Tamás szerint ötféle úton juthatunk el Isten létének felismerésére:

1. Az első út (prima via): a mozgásból vett istenérv (argumentum ex motu). Eszerint: biztosan felismerhető és érzékelhető, hogy a világban egyes dolgok mozognak. Ámde minden, ami mozog, mástól mozgattatik (Omne, quod movetur, ab alio movetur). Megfigyelhetjük ugyanis, hogy egyes dolgok ún. átváltozási folyamatban vannak: azaz a nyugalmi vagy képességi állapotból (potencia, Potentialitát) mozgásba (ad actum) mennek át. A mozgást azonban csak olyan ok idézheti elő, melyik maga is aktív mozgásban van. Továbbá: minden mozgás egy korábbi mozgást, illetve mozgatót tételez fel. Bármily hosszú sorát vesszük is fel azonban a mozgató okoknak, nem mehetünk el a végtelenségig; azért kell egy első mozgatónak lenni, aki simmi mástól nem mozgattatik. Ezt nevezzük I s t e n n e k .

(Ezt a nézetet vallja a mai legújabb tudományos felfogás is az ún. «Ösrobbanás» — «Urknall» elméletben. V. ö. «Életünk»: 1973. 5. sz.)

2. A második út (secunda via): az ok s á g i e l v (causa efficiens). — Ha megfigyeljük az érzékelhető dolgokat, akkor az egymásra ható okok sorát kell bennük megállapítanunk. Arra azonban nincs eset, hogy valami önmagának lenne oka, mert ebben az esetben önmagánál előbb léteznék, ami lehetetlen. (Ez t. i. ahhoz lenne hasonló, mintha valaki önmagát hajánál fogva húzná ki a vízből). Az okok sorában azonban nem mehetünk el a végtelenségig, mert ha nincs első ok, akkor nincs második, sem közbeeső ható ok s hiányoznák végső soron az okozat is, ami téves. Ezért fel kell tételeznünk egy első okot, melyen túl már nem mehetünk s ezt hívjuk Istennek.

3. A harmadik út (tertia via): A világ e s e t l e g e s s é g é b ö l v e t t i s t e n é r v (argumentum ex contingentia mundi). — A világban látunk dolgokat keletkezni, majd elmúlni, vagyis olyanokat, melyek csak esetlegesen és nem szükségképpen léteznek. Ámde minden, ami a látható világban van, ugyis elképzelhető, hogy nem kellene okvetlen léteznie. Ami áll az egyesről, ugyanaz érvényes az egészről is. Tehát valamikor volt olyan állapot, amikor semmisen létezett a mai dolgokból. Ha azonban ez igaz, akkor most sem volna szabad semminek sem léteznie, mert ami nincs, annak nem lehet kezdete sem, ha csak más által nem. Ha tehát semmi sem létezett volna, lehetetlenség lett volna, hogy valami kezdődjék, s így most sem

léteznék semmisen, mert semmisen lehet oka önmaga létezésének.

Ezért kell egy szükségképpen létező lénynek lenni, aki mindent létrehozott, akinek a létezés természetéhez tartozik s akit nem lehet úgy elképzelni, hogy ne léteznék. Ezt a szükségképpen létező Valakit Istennek nevezzük, aki Mózesnek az égő csipkebokorban megjelenvén, úgy nevezte magát: «**Az vagyok, aki vagyok**» (Ego sum, qui sum. Exod. III. 14.).

4. A negyedik út (quarta via): a fokozatokból vett istenérv (Ex gradibus in rebus.) Minden ítélet-alkotásnál — jó vagy rossz, jobb vagy rosszabb — feltételezünk egy abszolút ítélet-mértéket, mellyel a dolgokat összehasonlíthatjuk. Ez az abszolút jó, abszolút igaz, abszolút szép, stb. — maga az Isten.

Minél jobban közeledik ugyanis valaki vagy valami értékben a legfőbb mértékhez, azaz Istenhez, annál inkább elmondhatjuk róla: szebb, jobb, nemesebb, stb. — Viszont akiről elmondhatjuk, hogy a legigazabb, legszebb, legtökéletesebb, az következőképp a legfőbb Lény is, oka minden jóságnak, szépnek, igaznak vagy bármiféle tökéletességnek.

5. Az ötödik út (quinta via): a c é l s z e r ű s é g i i s t e n é r v (Ex gubernatione rerum vagy argumentum teleologicum).

A nagy természetben megfigyelhetjük, hogy a létező dolgok, habár nincs is értelmük, célszerűen cselekszenek vagy célra törekszenek. Ez kitűnik abból, hogy mindig vagy gyakran egyformán cselekszenek, hogy a kitűzött célt elérjék. Ebből azonban világos, hogy n e m v é l e t l e n ű l, hanem kitűzött terv szerint járnak el, hogy céljukat elérjék. Ámde azok a létező dolgok, melyeknek nincs megismerő képessége, vagyis nem gondolkodnak, csak egy gondolkodó, azaz más értelmes lény irányítása által juthatnak el céljukhoz, úgy, ahogy a nyilat a nyíllövő irányítja.

Tehát kell lennie egy végtelen értelmes Lénynek, aki az összes természeti dolgokat célirányosan vezeti. Ez a végtelen hatalmú, bölcs célkitűző és célhoz vezető lény — maga az Isten.

Ma számtalan olyan ember rója az életutat, aki nem hisz Istenben, a legfőbb Lény létezésében, vagy egyszerűen Isten nélkül rendezi be életét, anélkül, hogy őt kifejezetten tagadná. Az egyik német író szerint a németeknek körülbelül a fele nem hisz a túlvilágban, tehát Istenben sem. A második világháborúban egyik amerikai tiszt meglátogatott Franciaországban egy trapista kolostort. Miután mindent megvizsgált, a szerzetesek szigorú napirendjét, kemény fekhelyüket, böjttel és hallgatással, valamint imádsággal megszentelt életmódjukat, néhány dollárt dobott a perselybe, majd a vállára veregetve az őt kalauzó páternak azt mondotta: «Kedves Páter, mennyire fog On csalódní, majd ha a más-világban arra ébred, hogy e földi élet után

Tamás a szent tudós

Aquinói Szent Tamás halálának ez évben van hétszázadik évfordulója.

Komoly szakemberek ajkáról hangzott el, hogy ő volt a legtudósabb szent és leg-szentebb tudós. A kor, amelyben élt (1225-1274) nagyon mozgalmas volt.

Európát erdők és mocsarak helyett mindinkább országutak és hidak kötötték össze. Ez lehetővé tette a kereskedelmi forgalmat. Részben a keresztes háborúk nyomán távoli keleti országok felé is megindult a forgalom, gazdasági és szellemi téren egyaránt. Abban a korban fejlődtek naggyá és hatalmassá a városok és azok lakói meg-gazdagodtak.

E gazdasági föllendülésnek — akárcsak manapság — sok előnye volt. Azonban — ugyanacsak mint manapság — ezzel összefüggően a bővelkedéssel az elanyagiasodás és az erkölcsök süllyedése is velejárt. Káros hatása a társadalom különböző rétegeire, s a papságra is kihatott.

Ekkortájt óriási hatást váltott ki a középolaszországi Assisi nevű városban élő gazdag kereskedő Ferenc nevű fia (1182-1226). Ő, ahogyan mondani szokták «eljegyezte magát a szegénységgel». A jólét helyett a teljesen leegyszerűsített, teljesen igénytelen életmódot választotta: a jólétben süppedező családjá és ismerősei nagy megbotránkozására.

Mindenütt, ahol csak megfordult, hirdette az evangéliumot és — főként saját példájával is — az apostoli szegénységet.

Százával, sőt ezrével csatlakoztak Ferenchez azok, akiket beszédével és még inkább példájával meggyőzött arról, hogy mekkora érték az apostoli szegénység, az

semmi se létezik.» — A trappista atya viszont azt felelte az új világ hitetlen reprezentánsának: «De Ön, Uram, mennyire meg lesz lepődve, ha a halál után rádöbben, hogy odaát a síron túl mégis van valami.»

Hogy ettől a sírontúli kellemetlen meglepetéstől megkímélje magát az ember, tanulmányoznia kell hitét s bővíteni tudását, Istenre vonatkozó ismereteit. A híres arsi plébános, Vienney Szent János szerint «a vallási tudatlanság az a bűn, mely több embert juttat a pokolba, mint az összes többi bűnök együttvéve. Mert a vallásilag tudatlan ember nem veszi észre a rosszat, melyet elkövet, de a jót sem, melyet elmulaszt.» Pedig csak a józan észére kelle-ne mindenkinek hallgatnia és lelkiismerete szavát követnie, hogy a Mikrokozmosban és Makrokozmosban Isten arcát felfedezze, ahogy a Szentíró mondja a 18-ik zsoltárban:

Isten dicsőségét beszélük az egek,
És keze művét hirdeti az égbolt.
Ezt harsogja az egyik nap a másiknak,
Erre tanítja az egyik éj a másikat,
Nem hanggal, nem beszéddel, nem
hallható igékkel,
De az egész földre elhat szózatuk,
S a földkerekség határaitra szavuk.

VECSEY LAJOS

anyagiasság rabszolgásgától független életmód. Programja világmozgalommá lett. Említsük még meg Szt. Ferenc természet-szeretetét, nevezetesen az állatvilág iránt.

Volt ama kornak egy másik kimagasló és iránytadó szent férfija is, a spanyol Guzman Domonkos (1170-1221). Domonkos nem pusztán a papság nagy részének elvilágiasodását és elanyagiasodását látta, hanem annak nagyfokú tudatlanságát és papi működése elhanyagolását is. Ezért sokan vallási igényeiket papság és egyház nélkül, sokszor szélsőséges szekták alapján iparkodtak kiélni.

Olyan papágra lett volna szükség, amely fegyelmezett és igénytelen életmódot folytat, nagy műveltséggel bír és buzgón prédikál. E célból alapította Szent Domonkos a prédikálók rendjét, melyet később neve után Domonkosrendnek is neveztek.

A domonkosrend minden kolostora egyúttal iskola is volt. Ezért korunk egy történésze Szent Domonkost Európa első iskolaügyi miniszterének nevezte.

Délolaszországban, az Aquinói grófok Rocca Secca nevű várában született Tamásunk. Iskoláztatását a közelben fekvő nagytekintélyű és nagy hírű Montecassino bencés apátságban kezdte. Tanulmányait a nápolyi egyetemen folytatta. Családjá a kár egyházi, akár világi előkelő pályára szánta. Az ifjú Tamást azonban más élmény, más életcél hatotta át, ragadta meg.

Nápolyban találkozott Szent Domonkosnak koldusszegényen élő és emelett nagytudományú, buzgón prédikáló és tanító fehérruhás szerzetesével. Ezekhez csatlakozott.

Családjá sok mindent megpróbált, hogy Tamást a sokak által akkor különködésnek tekintett életmódtól elidegenítse. — De mindhiába.

A rajnamenti Köln városában tanított ezidőben egy rendkívül nagy és széles tudással bíró, épp ezért Nagynak nevezett Albert nevű domonkosrendi tanár. A tudományos kutatás terén egyházhű és emellett akkor teljesen új utakat keresett és talált a nagy görög szellemóriásban, Aristotelesben (Kr. e. 384-322), aki akkor kezdett ismét Nyugateurópa szellemi életére hatni. Legnagyobb tanítványa Aquinói Szent Tamás volt. Az Aquinói Mester az ima mellett egész életét a tudományos kutatásnak és a tanításnak szentelte. Aristoteles módszerét a hittudományra ültette át. Ez mai kérdések megvilágosításával gazdagítva ma sem veszítette el időszerűségét. Szent Tamás rendkívül termékeny író volt. Emellett a legkülönfélébb kérdésekkel fordultak hozzá. Írásaiban ezekkel is találkozunk.

Indulóban a második lyoni zsinatra 1274-ben adta vissza Teremtőjének lelkét a foszanovai cisztercita apátságban.

Egy régi életrajzírója révén a következőképp lehet jellemezni. Már külső magatartása is kiforrott egyéniségre vallott. Tekintete egyeneslelkűséget, arckifejezése szívósságot árult el. Kerülte, ami fölösleges. Mindig a világos fogalmakat kereste.

PFEIFFER MIKLÓS

HIMNUSZ A BOLDOGASSZONYHOZ

Egek ékessége, földnek dicsősége,
Magyarok asszonya, királynéja!
Hozzád buzgó szívvel, köteles hűséggel
Járulunk, szentséges Szűz Mária.
Mint pátrónánkhoz, édes Anyánkhoz
Teljes reménységgel folyamodunk,
És minden inségben fohászkodunk.

Tekints le jó szívvel, irgalmas szemeddel
A mi szent eleink kérelmére;
Jójj örökségednek, rettegő népednek,
Jójj kérünk, ó Anyánk, védelmére.
Míg bennünk egy ér mozdul s

egy csepp vér,
Nem szününk tégedet hűn tisztelni,
Kegyes jóvoltodat emlegetni.

Mert belénk ontatott, szívünkbe oltatott
Eleink vérevel szereteted,
Azért fenn is marad, soha ki nem szakad
Magyarok szívéből tiszteleted.
Ettől, ó szent Szűz, szívünk ég, mint tűz;
És téged mindenkor kész tisztelni,
Hűségét vérevel pecsételni.

Mivel hogy makula nincs benned,
szép rózsza,
Az Atyaisten mond leányának,
Mennyei ékedben, királyi székedben
A Fiú tégedet hív Anyjának.
Nagy kegyelméből, égi tetszésből
Szólít a Szentlélek mátkájának,
Vall a Szentháromság templomának.

A napfénytrónusod, a szép hold
zsámolyod,
A magas kék egek te sátorod,
Ragyognak fejedek ékesen, fényesen,
Mint égi korona, a csillagok.
Ami él s mozdul, tehozzád fordul,
Mert egész ég és föld kerekésege
Az Isten Anyjának öröksége.

Hogy te légy segítőnk, bajban
erősítőnk,
Isten kiválasztott bús szíveknél.
Hatalmas szent szavad, meghallgat
szent Fiad
S megnyered bőségét kegyelmeknek.
Nincsen oly szükség, nincs oly nagy
inség,
Melyre nem hathatós égben szavad,
Melyből nem menthetnéd szolgálodat.

Azért, Nagyasszonyunk, hozzád
fohászkodunk,
Hallgasd meg esdeklő kérésünket.
Éhségtől, hadaktól, isteni haragtól,
Hirtelen haláltól ments meg minket.
A végső órán mellettünk szólván,
Légy hozzánk irgalmas, Isten Anyja,
Segíts az égbe, ó Szűz Mária!

A ZURICHI MAGYAR NÖEGYLET

1974 május hó 12-én d. u. 3 órai kezdettel
rendezi hagyományos

Anyáknapj ünnepségét

a Guthirt Kirchengemeindehaus nagytermében, melyre szeretettel várják az érdeklődőket.

Legyen meg...

«Meglepett magánlevelemre adott nyílt leveled. De jól esett. Bizonyára válaszdaldal nemcsak nekem, hanem sokunknak feltétl, sok szív ki nem mondott problémájára tapintottál rá.

Annak is örültem, hogy foglalkozol, lelkedben él a sok száz «ehagyott», avagy szétszórtan élő magyar család gondja.

Fellelkesítettél, s ezért elhatároztam, vállalkozom az általános papság szép és feltétlenül szükséges feladatára.

Útra is keltem, el is látogattam egy-két családhoz... Bár többen is megtették volna... Majd írj, volt-e más jelentkező is. Roppant érdekelne.

S bizonyára ennek is örülsz: elkezdtem imádkozni is. Úgy érzem, régen nem mondtam ki oly vágygal, olyan őszintén, mélyen átértve: Jöjjön el a Te országod!

Jól írtad, mindannyiunknak «mustármag»-nak kellene lennünk, mindnyájan áhítozunk a béke, a szeretet, egymás megsegítése után! Ugyanakkor a legtöbben az ellenkezőjébe sodródunk.

Valóban, forradalomra van szükségünk, a szeretet forradalmára! Az egész emberiségnek! Bár sokan megkezdénék a szeretet forradalmát, a Szeretet Országának építését lelkükben és környezetükben! Én is vállalkoznék rá! Engesztelő szeretettel kell jóvátennünk a múltat, de még jobban építenünk a krisztusibb jövőt!

Ehhez azonban forradalom kell! A leghatékonyabb! A szeretet forradalma!

Ne gondold azonban, hogy azonnal «szent lettem». Ellenkezőleg, még nagyon is sok nehézség teszi ingadozóvá vallásos életemet. Valószínűleg másokét is.

Írásod nemcsak fellelkesített, de új nehézségeket is okozott. Sokszor hallottam már: Isten a szeretet. Ajánlatodra így is imádkoztam: Atyám, bennem is élő Szeretet, Jézus, fokozzátok fel szeretetemet. Vívjam meg a szeretet forradalmát!

De nem tudtam őszintén folytatni a Miayánkban: legyen meg a Te akaratod. Itt problémák törtek rám. Annyi bajban, szerencsétlenségben élünk... Annyian imádkoznak, biztosan szívből is... Hát miért kell akkor háborúban élnünk... miért az a sok rossz ember... miért a rengeteg tragédia... természeti katasztrófa?... Hát kimondhatom őszintén: legyen meg a Te akaratod?»

Kimondhatod. Sokan szívből imádkozzák. És méltán. Éppen az a baj, onnan fakad sok-sok tragédiánk, hogy sokan nem tudják, vagy nem is akarják kimondani, imádkozni: Legyen meg a Te akaratod...

Ellenkezőjét akarják! Saját bűnös vágyaikat, szenvedélyeik kielégítését. Annyira megyünk, hogy magunk bűnös és félrevezető vágyait tesszük főcélá. Istent és akaratát megvetjük... létét is letagadjuk... Nem kell az Isten! Hát még az akarat, parancsai, Isten elgondolásai.

Leginkább azért nem kell nekünk az Isten, mert akaratát sem kell. Annyira akarjuk a magunkét, hogy Őt letagadjuk, ne-

hogy keresnünk, avagy elismernünk kelljen az övét.

És ebből származik a legnagyobb tragédiánk...

«Mikor állítod helyre Izrael országát?» — kérdezték a történelmi Krisztustól... Mikor intézed el állás-ügyünket, mikor töltöd be különféle vágyainkat... Mikor lesz ez s az... Istennek nem kell semmi mást tennie, minthogy elismerjen bennünket és akaratunkat, betöltse vágyainkat. Azaz hagyja a mi akaratunk érvényesülését, miután **mi az Övét nem követjük.** Pedig az «élővíz forrása» nála van — ha tudnánk...

Isten sokkal «demokratikusabb» nálunk — Ő igazán az. Mi nem tiszteljük Őt, bár Ő igazán tiszteletben tartja a mi szabadságunkat.

Szent Pál erről így ír a pogányságból megtért római keresztényeknek: «... Ami benne látható, örök ereje és isteni mivolta, a világ teremtése óta művei alapján értelemmel felismerhető, éppen ezért nincs mentség számukra... Isten romlott eszközre hagyta őket... Telve is vannak minden gonoszszággal, hitványsággal, gyilkos szándékkal, ármánykodással, gonoszlelkűséggel... Árulók, megbízhatatlanok, lelketlenek, hiszégők...» (Róm. 1, 20-31).

Te azt mondhatod erre, hogy épp ez a baj! Miért nem avatkozik be az Isten jobban életünkbe? Miért hagyja a gonoszsgát elhatalmasodni?

Erre a legegyszerűbb a felelet: Isten szabad akaratall ruházott fel. **Nekünk szabadon lehet és kell az Ő akaratához igazodnunk.** Van eszünk, értelmünk, okosságunk. Ezt hirdetjük mindenfelé. Hát akkor miért nem használjuk? Miért nem törjük meg makacsságunkat, miért nem vetünk gátat gonosz természetünknek?

Isten nem kezelhet minket okatlan barmokként. És erre mi Őt megtagadjuk — pöffeszkedő önteltséggel — és akkor még rá háritjuk a felelősséget.

Nem volna egyszerűbb, ha a szeretet forradalmával erőteljesen ellenállnánk a bennünk elhatalmasodó rossznak és a szeretet erejével megtanulnánk igazán és helyesen szeretni önmagunkat, Istent és embertársainkat. Csak nyernénk vele. Emberrebb emberek lennénk! Az emberséges szeretet szépsége uralkodhatna bennünk, hiszen az Isten és felebaráti szeretet éppen azért főparancs, mert betartása elsősorban önmagunkat tesz boldoggá, de azzá tenné az egész emberiséget is!

Igen, csak imádkozzuk bátran: **legyen meg a Te akaratod!** Töltsük be a főparancsot, teljesítsük Krisztus vágyát: «a szeretet, ahogy engesz szeretsz, Atyám, bennünk legyen...»

Közben önmagunktól is rájövünk a részletigazságok sorozatára. Szeretettel minden könnyebb is. Az igazi szeretet a legnehezebb áldozatokat is szívesen vállalja.

Éljük csak át az apai-anyai szeretet hősiességének szépségét. Azért is szeretik annyira gyermekeiket, mert sok áldozatot vállaltak értük szeretetből.

Isten is Atya. Fiát adta nekünk. Jézus meghalt értünk. Az Atya ezt akarta és várta is föle. Jézus akaratát sem volt más, mint betölteni az Atya akaratát: «Nem azért szálltam le a mennyből, hogy a magam akaratát cselekedjem, hanem annak akaratát, aki küldött engem.» (Jn 6, 38.)

Jézus szeretetből adta nekünk a legszebb imát, a Miatyánkot. Ebben minden lényeges kérésünk egy csokorban megvan. Jézus a lényegnek mélységébe sűrítette apró vágyaink sokaságát. A sok apró kéréseink fölé helyezzük a Miatyánk isteni távlatát. Bátran törekedjünk imával és étellel is teljesíteni Isten akaratát, a szeretet főparancsának megélését.

Legyen meg a Te akaratod — imádkozzuk sokszor, szívből, és gondoljunk a szeretetet éhező világra! Kérjük azt, hogy minél több ember döbbenjen rá Isten nagylelkűségére és az okatlan önimádat és kamaszos dacoskodás lelkületét adják fel! Vállalják Isten akaratát, ami nem más, mint a szeretet nagyszerű élete.

A kettős szeretet: Isten és emberek felé, mindent megold. Ő jobban tudja, hogy erre van a legnagyobb szükségünk. Ha szeretetünk van, mindenünk megvan, mert a szeretet mindent megold... Mindenki szeretetet, «paradicsomot» teremene a földön még akkor is, ha csak hibákkal küszködve is tudunk vissza-visszatérni a szeretethez. Mert hibáinkkal szemben mindig küszködünk kell. De ez alázatossá is tesz és megment a pöffeszkedő önteltségtől, amit a szeretet nem bír elviselni, illetve ami a szeretet sirásója.

Isten azért engedi meg a sok durvaságot, emberi és isteni jogok lábbal tiprását, hogy mi keresztények legalább így, ilyen pofonok közepette ébredjünk fel! Döbbenjünk rá égbekiáltó bűneinkre a szeretet vonalán és merjük végül is megoldani küldetésünket — mondjuk éppen a szeretet forradalmával! Azaz vállaljuk végre igazán mindazt, amit az Isten és emberek iránti szeretet tőlünk megkíván.

Így szemlélve az életet még az ateizmus is, még a háborúk is, erőszakos cselekmények is, még a természeti katasztrófák is: Isten ügyét szolgálhatják, ha mi végre megtanulunk engesztelni, ha megtanulunk igazán, krisztusi módon szeretni! Ha megszenteljük végre az anyagvilágot, ha végrehajtjuk a földi javak igazságos elosztását, az emberek megbecsülését, — ha nem gőgösködünk üres címeikkel! Ha a szegényeket megsegítjük, ha a nyomorgó, éhhalálal küszködő népeket igazán felemeljük. Ha minden színű és fajtájú embert igazán emberként és testvérként tudunk megbecsülni és értékelni!

Májusban vagyunk, az év legszebb hónapjában. Ezt a hónapot különösképpen is a Szűzanyának, a Magyarok Nagyasszonyának szenteljük. Őt dicsóítjuk, róla emlékezünk, hozzá imádkozunk... És méltán. Ő példaképünk és közbenjárónk ebben is: Isten akaratának keresésében, elfogadásában és betöltésében. Ő ki tudta mondani: **Íme, az Úr szolgálóleánya, l e g y e n nekem a Te igéd szerint!** Egész élete Istennek és Fiának, Jézus Krisztusnak szolgálata volt. Pedig nem volt könnyű a sor-

Cserkésztszti értekezlet Buffalóban

«Ránk vár a világ, ez a harc a mienk!» — hangzik fel Ausztriától-Ausztráliáig, valahányszor magyar nyelvet, irodalmat, történelmet tanulnak, gyűléseznek, táboroznak, vagy összetalálkoznak cserkészeink. Turry Peregrin dallama akkor is felhangzik, amikor a cserkészek áldozatos nevelői értekeznek a mozgalom szebbé, tökéletesebbé, nagyobbá fejlesztése érdekében.

Nincs ennél szebb hivatás, hiszen a «nyolcadik», immáron világszerte gyökeret vert törzsünk jövőjéről, a magyarság reménységéről van szó. És amilyen felemelő a megannyi foglalkozású, kenyérkeresetben elfoglalt cserkésztszteknek ez az ihletett «passziója», éppolyan tiszteletet gerjesztő a cserkésztszti parlament helye. Ugyanis a Piarista Atyák Calasancius Preparatory gimnáziumának vendégei voltak. Márpedig aki a buffaloi Windsor Avenuen jár valaha, az tudja, hogy kastélyoknak is beillő, régi amerikai patricius családok otthonai és az Albright-Knox szépművészeti múzeum parkja övezik a piarista mintagimnáziumot.

Messze vidékről hajnalban indulván, kora délután már meg is kezdődhetett a gyakorlati cserkészlet problémáit fejtegető előadás, Göcsei Rita és Ormay Ilona értékes tanulmányával. Riedl Mária hozzászólása után, munkacsoportokra oszlott a cserkésztszti, leszűrve a hallottak alkalmazandó tanulságait.

Az esti ülészakon Hokky Istvánné a szülők szempontjából tért ki a cserkészlet pozitív szerepére. Az Erdélyországból 1968-ban Torontóba átlátható Szabó Gyula pedagógus — bihari tájszólással — a pél-

dák egész özönével tette értékesé mondanivalóját. Végül az ifjúkora óta cserkészkedő Novák Ferencné, a new-yorki leány-cserkészek parancsnoka és a Fillmore-i Sík Sándor cserkésztszbor vezetőjelöltjeinek irányítója ecsetelte tapasztalatait.

A különböző bálokon és rendezvényeken «cserkész»-zenekarával szereplő Nagy Ferenc karnagy, valamint Pap Gyula tanár, cserkésztsztek, a messzi orosz hómezőkről magukkal hozott élményeiket vázolták biztonságával annak, hogy a cserkész még mint hadifogoly is megőrzi egy boldogabb jövőbe vetett hitét. A tartalmas előadásokat, vitákat vacsora után vidám népi est követte, melynek az éjjél sem tudott egykönnyen véget vetni.

A Fillmore-i cserkésztszbor tábora papja, Dr. Ádám János jezsuita provinciális, Bolváry Pál Atya, a magyar pálosok amerikai képviselőjének asszisztenciájával mondott vásárnap reggel szentmisét. A modern Calasancius kápolnához illően, korszerű és izig-vérig magyar irodalmi tartalmú is volt ez az áhítat, melynek során a kálvinista Reményik Sándor «Ahogy lehet» című feledhetetlen verse éppennygy felhangzott, mint Sík Sándor «Hiszek» és Mécs László «Emberék vagyunk» című megrázó költeménye. A mai világ kereszténységéről szóló prédikációt azok a cserkészek hallgatták, akik az Isten, Haza és Embertárs szolgálata szegődtek.

A szülői otthon és az iskolák általában elégtelen hitéleti nevelésével Vareska Andrea cserkésztszti foglalkozott behatóan. Vizsolyi Zsuzsa és Ormay Miklós érdemben szóltak hozzá a talpraesett előadáshoz.

A délután Jámber Lajos, a kanadai kerület parancsnokának elődása vezette be, melynek során a szabadvilági cserkészlet fennállására 1975-ben rendezendő 30. éves jubileumi tábor feladatait részletezte. Az előző tapasztalatok leszűrése, az egységes szellemi és gyakorlati keret kialakítása, kívánatos újítások és hasonló kérdések szerepeltek a sikeres előadásban.

Dr. Forgách Péterné (Papp Klári) a nagy-sikerű nyári iskolatáborok vezetője, továbbá Bálint Imre és Ormay Miklós az aktuális kerületi ügyekről tárgyaltak. Ezután Dr. Ádám János és Kálnoki Ernő irányításával szabad fórum következett, melyen — parlamenti szabályoknak megfelelően — minden résztvevő felvethetett bármilyen cserkészlettel kapcsolatos témát, amennyiben annak lényegét előzőleg írásban benyújtotta.

A szó szoros értelmében «Jó munkát» végezve, az egybegyűlték impozáns fogadást rendeztek a Magyar Cserkész Szövetség elnöke, Dr. Némethy György vegyész-professzor tiszteletére, aki erre az alkalomra repült át Amerikába Párizsból. Fogadás után tisztibállal búcsúztatták az őszendőt és köszöntötték az újat. Másnap reggel villásreggeli után oszlott szét a szélrózsa minden irányába a cserkésztszti parlament, melynek tagjaitól, önzetlen ifjúságnevelő és akadályokat nem ismerő tisztigárdájától olyan sok függ egy szebb magyar jövő kialakításához. A mérnöki precizitással végzett előkészítő munkálatok Bócsay Zoltán adminisztratív vezetőtisztigüzszeretéről tettek tanúságot.

BÁCHKAI BÉLA

sa és nem látott mindent előre. De vállalta egész szívvel — az emberiség javáért, hogy végre beteljesüljön az Idő és megszülethessen a Megváltó! Ő csak a célt nézte, Isten akaratát s az emberiség javát, s ezért tudta vállalni az istállót éppennygy, mint a keresztet. S mi mindent szenvedett közben... De a szívében élő Isten- s emberszeretet állandóan érlelte és elmélyítette lelkében a nagy önátadást az Atya akaratának! Ez a szeretet — még fájdalomában is — boldoggá is tette. Azért nevezzük mi magyarok így is: Boldogasszony!

Az Ő egész élete valóságosan egy nagy Igen volt az Atya akaratára... Ő mindent elfogadott, amit az Atya akart. Ebben és így volt egy Fiával, Jézussal is, aki mint Megváltó azért jött, hogy betöltsse az Atya akaratát... «Nem a magam akaratát keresem, hanem annak akaratát, aki engem küldött.» (Jn 5, 30.) Imádkozzuk mi is gyakran, legyen életünk egyik központi gondolata: **Legyen meg a Te akaratod!**

A Szűzanya példája nyomán, segítségvel is, így lehetünk mi is majd nyomában «társmegváltók», növekvő mustármagok, kis szeretet-központok! Imádkozzuk ezért, kérjük a Szűzanyát is, közvetítse számunkra szent Fiától ezt a nagy kegyelmet!

GAUSZ TIBOR S. J.

LENGYELORSZÁGBAN MEGDÖBBENÉST KELTETT

a Vatikán döntése a Mindszenty-ügyben

Első ízben fordult elő, hogy Wisinszky lengyel bíboros-prímás a Húsvét ünnepén nem a varsói Szt. János székesegyházban mondta az ünnepélyes főpapi szentmisét és a szentbeszédet, hanem a főváros külső telkén, egy népes lakónegyedben. De nem templomban, hanem barakkban. A barakkot a háború után a szovjet hadsereg használta. Azóta lakónegyed épült körülötte és az érsekség a barakk helyén templomot akar építeni, de a kormány mindezt nem adta meg az építkezési engedélyt. A barakk udvarát benőtte a gyom és a fák is eltérőbelyesedtek. Wisinszky bíboros azzal is ki akarta fejezni, hogy a sokezer hívőnek ebben a városrészben templomra van szüksége, hogy Húsvét ünnepén itt misézett. Szentbeszédében elmondta, hogy megkérte a plébánost, vágják ki a fákat a barakk területén, tisztítsák ki a terepet és a barakkot, hogy a híveknek legyen helyük. A városrészben lakó hívők ezrelével tódultak a bíboros miséjére — írja a New York Times varsói munkatársa. A fabarakkba csak kis részük fért be, a többi kint állt a barakk körül a hidegben és úgy vett részt a húsvéti szentmisén. A bíboros

beszédét hangszórók közvetítették. Varsó belvárosának templomait — írja az amerikai újság — a háború után helyreállították. De az azóta épült új városnegyedben és iparvidéken a rendszer különböző módon megakadályozta a templomépítést. A bíboros-prímás húsvéti beszédében nem tért ki az állam és egyház viszonyára. A papoknak az a véleményük — folytatja a New York Times —, hogy a kormánynak teljesítenie kell az egyház évek óta hangoztatott követeléseit és a Vatikánnak együtt kell működnie a lengyel egyházi vezetőkkel a kormánnyal folytatott tárgyalásokon.

A lengyel papok hangsúlyozták a New York Times munkatársa előtt, hogy Mindszenty bíboros felmentése nagy megdöbbenést keltett a lengyel katolikus papság körében. Egy pap azt mondta: a Vatikán írásban biztosította a lengyel egyházat, hogy vezetőinek megkérdezése nélkül nem rendezi viszonyát Varsóval.

F. K.

Fegyházam őrangyala

Mindszenty József bíboros engedélyt adott, hogy készülő Emlékirataiból, anyák napjára való tekintettel, közölhessük a «Fegyházam őrangyala» fejezetet.

Harmadik fogságom előtt egy évtizeddel írtam az édesanyai szeretetről ezeket a sorokat: «Feletteseid, ha kiszolgáltál; alantásaid, ha hatalmad nem érzik többé; barátaid, ha bajba jutottál, elfelejtenek... A börtönajtóban csak édesanyád vár. Finomlelkű anya a börtönök, fegyházak mélyén... Egyedül ő lép utánad oda. És ha a börtönnél mélyebben vagy, fegyház, siralomház örvényében, ő nem riad vissza...» Amikor a könyvet írtam, nem gondoltam, hogy nyolc évig tartó, sötét rabságomnak idős édesanyám lesz egyetlen ragyogó csillaga.

Kicsoda Ő?

Hatgyermekes édesanya, akit élete alkonyán, 85 éves korában, 14 unoka és ugyanannyi dédunoka tisztelettel és szeretettel övez mindszeni otthonában. Letartóztatásom és meghurcoltatásom idején 74 éves és már két év óta özvegy. Az egyszerű falusi környezetből siet védelmemre, de egy középosztálybeli nő okosságával és ügyességével áll szilárdan halálom mellett. Ebben a fefordult és kegyetlen világban is rámtalál a bolsevik börtönökben. Azelőtt sohasem járt minisztereknél. Most elment a törvénytelen eszközökkel hatalomhoz jutott párt nagyságokhoz. (Külön keresztet jelentett ez neki.) De ahol ő megjelent, ott kifényesedett a vörös minisztérium, a börtön, a fegyház az ő hitétől, könnytelen arcától és lelki erősségétől.

Amikor hercegprímás lettem, sok anya mondta neki: Boldog és szerencsés asszony! Hát tudott is örülni a fiának. Az egész országból tisztelettel és szeretettel övezték. Magyarok és nem-magyarok kérték szinte az egész világból, hogy fogadja őket fiának, leányának. Vannak ma is élő fogadott fiai és leányai a nagyvilágban.

Különös tisztelet jelét láttam magam is abban, hogy Rogács püspök és Badalik püspök átutazóban meglátogatták falusi otthonában édesanyámat, aki lélekben, ruhában maradt a régi. Ezért is tisztelte és szerette mindenki Zalaegerszegen, Veszprémben és Esztergomban. Az utolsó, elnökletem alatt tartott püspökkari konferencia után 1948 december 16-án Esztergomban az ebéden édesanyám is jelen van az érsekekkel és püspökökkel. Ő ül jobbon. Annyi szerénység és okosság van a magatartásában, hogy a főpásztorok is megcsodálják.

Hasonló tisztelet és szeretet övezi a külföldről is.

Ez a derűs égboltja ment át 1948 december 26-án sűrű, sötét, zimankós éjszakába.

Nálam volt már 1948 november 19 óta és így tanúja a rendőrségi körülzárásnak és letartóztatásomnak. Velem akart jönni. Természetesen nem lehetett, de másnap már jön a fővárosba védőt keresni. Otthonában éli át mély, keserű bánatban az Andrassy-út 60-at, a Markó-utcát és az ítéletet. Látja és hallja a tomboló rágalmözönt. Kötve a keze, nem tehet semmit meghurcolt fiáért, pedig az életét is odaadná érte. Csak akkor jöhetett hozzám, amikor már életfogytiglan tartó fegyházra ítélt rab voltam. Tudta, hogy az ügyész halált indítványozott és a végső szó még nem hangzott el ügyemben.

A Gyűjtőfogházban tett látogatásai után — a törvényes rendelkezések ellenére — csak kilenc hónap elteltével kereshet fel, 1950 július 17-én. Akkor sem láthatta meg a helyet, ahol élőhalott fiát őrizték és megérezése szerint «kezelték» is. Vannak helyek, amelyeket nem lehet tisztességgel elé tárnai. A parancsnok büszke volt intézménye «szűzi érintetlenségére», mivel abba civil nem tehetett be a lábát. Éjjelben átszállították a váci fegyházba. Délelőtt odahozták a 77 éves látogatót, hogy ellenőrzés mellett lássuk egymást. Felforgatták és tohuvabohuvá tették közben a csomagját: a sajátkezüleg készített, annyi gondal, csinnal összerakott kis süteményt, ízesebb húsfalatot, az eltett, őrizgetett szőlőt.

A társalgás csak családi ügyekről mehet. De én megtudok tőle több mindent: «szakállas» püspökökről, behajló papokról, hősről és gyengéről; majd kínzásra megérett apácákról, szerzetesekről, üldözött, bebörtönzött zalaegerszegi, szombathelyi papokról, a püspökök sorsáról. Voltak közben nem tilalmas betétek: halálozások a családban, házasságok, dédunoka érkezések; unokaöcsém és családja miattam viselt kereszties útja. Azt is tőle tudtam meg, hogy Keleti József (Sztalin) meghalt és örökségén zavarok támadtak.

Nézik az órát, válunk kell. Mindketten arra gondolunk: találkoznunk-e még a földi életben? Utolsó mondata hittől, természetfelettségtől izzott.

Amikor később 44 és fél kilogramra soványodtam és olyan voltam, mint a halál; felcsattant és lepirongatta az ezredest, hogy az szólni sem tudott.

Én kérni a fogságban nem szoktam. Nem kértem, hogy a rossz szívemmel ne kelljen a második emeletre mennem. Egyszer azonban édesanyám igen nehezen lélegzett a régi, nehéz szívasztmával. Szóltam az ezredesnek. De mindvégig, a rabkórházból is, a váci fegyház második emeletén találkoztunk. Így volt ez minden látogatáson 1950 június 17 - 1955 július 17 között.

A találkozás kirakatszerű volt. Levonták rólam a szeges bakancsot, az immár gőzöbűzős darócot, sapkát. Rendkívüli időben

jó simára borotváltak. Fekete civilbe, kalapba bújtattak, sőt a raktárból zsebórát, a főpapi gyűrűt is rámparancsolták. (Ez az utolsó pillanatban zsebbe került, mert nem akartam segíteni a világcsalást.) Édesanyám pedig mindenben átlátott. Ha figyelmeztették, hogy politizálni nem szabad, mosolyogva felelt: 80 éves, tudatlan falusi asszonyoktól ne féljenek, nem értenek azok a politikához.

Legnagyobb öröme a rabságban, hogy később Püspökszentlászlón fia kezéből vehette a szentáldozást.

Az Édesanya című művem az ő alakja, lelke ihlette. A harmadik kiadás II. kötetében érintettem a Sztalin és édesanyja kiengyelíthetetlen két világát. Emiatt a fölségsértés miatt Rákosiék üldözöbe vették a könyvet. Ezt is felhozták ellenem a rendőrségen. Azt hiszem, a könyvnek irmagja sem maradt a mindent letarló gyűlölet és rombolás nyomában. Amit abban a könyvben lelkemből írtam, azt az édesanyám a maga életében átmentette számomra.

Számomra ő a Gondviselés legbájosabb sugara. Nem tudok eléggé hálás lenni Istennek, hogy Őt nekem adta és hogy életem legnehezebb szakára megtartotta. Szeret engem a mennyei Atya, aki ilyen édesanyát adott és számomra tartogatót. Apja, anyja korán elhaltak. Mindig gyengélkedett, rövid életet jósolt magának. És íme, megérte a 85. évet. Ő már rég beérett kalász az örökkévalóságra, de Isten értem meghosszabbította életét.

1948-ban arra kért, hogy ne maradjak itthon, menjek külföldre. Mikor nem úgy lett, megnyugodott elhatározásomon. Ha később nem a börtönt, hanem valami könynyebbet választottam volna, azt ő aligha élte volna túl. Már korábban elköltözött volna. Hitte, hogy nem az lesz, amit az emberek akarnak, hanem amit az Isten rendel. Úgy is lett!

Ha a látogatásról hazatért, állta az ostromot. Kérdezték személyesen, levélileg. Még Eger környékéről is jöttek hozzá egyszerű magyarok. A látogatók megnyugodva mentek el otthonából. Pedig tudott hallgatni; tudta azt is, hogy kell hallgatnia.

A legutolsó és a legközelebb esedékes látogatás gondolatában tett-vett odahaza. Pedig falusi idős tanúi közt van már évek óta. A szőlőhegyről alátekint a temetőre, ahol apám, szülők szülei, rokonok, a falu lelkipásztorai, tanítói pihennek. És ahova őt is várják. Ma már ezek az életmozzanatai: a templom, a családi ház leányával, unokákkal, dédunokákkal, a temető, a szőlőhegy és a másik leánya háza. Azelőtt Esztergom is, de 1948 karácsonya óta a váci fegyház lépett annak helyébe.

Ha jött az idő, sürgönyökkel és levelekkel pergőtűz alá vette a «kormányt», hangsúlyozta jogait. Tudatosan alkalmazkodott. Bement hivatalukba. 80 éven felül is utazott hozzám éjjel kocsin, vonaton át-

szalásokkal Budapestre. Onnét autón Vácra. Aztán úgy vissza. Később — feltehetően azért, hogy ne kelljen a találkozás időpontját közölni — autó ment érte Mindszentre és vitte vissza. Ez is gyakran éjszaka történt. Pécs felé Püspökszentlászlóra lehetetlen utakon hozták. A kísérő rendőrnő szédelegve, ájuldozva minduntalan megállította az autót, hogy levegőzön. Ő egyszer sem szállt ki. (Ezt a vezető mondta el a mellém adott papnak.) A vonatköltség elvitte minden kis pénzét. Ahonnan ez pótlódott volna, ingatlanát agyon-adóztatták. De azért így is segítette a kispapokat, az Egyház jövő munkatársait és szüntelen miséket mondatott a fiáért. Szép írásával levelezett öt világrészbe, ahol sok ismerőse akadt.

Nyolc évig nem leveleztünk. A követéséről sem. Csak 1959 áprilisában került kezembe a Mindszenty Okmánytár 3 köteté és annak függelékeként édesanyám 19 levele, melyeket rabságom alatt írt amerikai lányának és jószívú segítőjének, Treffner Évának New Yorkba.

Ezekből megtudtam: Budapesten járt, mialatt az Andrásy-út 60 foglya voltam. Gondosan védőügyvédet állított mellém. Meg is akart látogatni. Nem rajta múlt, hogy mindkettő hiába. Ott akart lenni a főtárgyaláson is, de nem engedték oda. Mily kíméletesek voltak! Azt már tudtam, hogy 1949 február 23-án kilincsről-kilincsre menve erőltette ki találkozásunkat. Most látom, 13-szor volt a fővárosban eredménytelenül. A levelek visszatérő fináléja: «Bizony nagyon szomorú vagyok. Így bánnak el velem. Az én számomra nincs vigasztalás a földön». «Nem tehetek semmit». És tesz: imádkozik. És újra kopogtat az «emberséges» népi demokrácia falán: «Majd csak megrestellik magukat».

Egészen a börtönnel szövődik össze az élete. Pedig otthoni családi kereszt is van bőven: «Minket mindenképpen zsarolnak».

Dr. Vecsey József teológiai tanár írja róla a Katolikus Szemlében (1960) tapasztalatból: «Mély, öntudatos hite volt. Meglepő jártasságot mutatott erkölcsi és vallási kérdésekben. Gyakran olvasta az Egyház és a szentek történetét. Közéleti kérdésekkel és az egyházpolitikai helyzettel tisztában volt. Ebben a tekintetben is felért tájékozottsága a középosztálybeli aszszonyokéval.»

1950 májusában lefényképeztette magát számomra. Gyönyörű dedikációt írt rá. Elküldte a miniszternek, hogy adják át rab fiának. Persze nem tették meg. 1955 július 16-án leltárként kiadták. Egyetlen képem a világból. Kihelyezem. Minden este megcsókolom. Egész fogságom alatt naponta egy tized rózsafüzért mondtam el érte.

MINDSZENTY JÓZSEF BÍBOROS AMERIKAI ÚTJA

Május 6-án indul Mindszenty bíboros az Amerikai Egyesült Államokba, hogy végiglátogassa a magyar egyházközségeket. A tervek szerint május 6-án este érkezik New Yorkba. A következő nagyobb helyeken mond magyar szentmisét:

New Yorkban — Philadelphiában — Passaicban — Washingtonban — Buffalóban — Clevelandban — Youngstownban — San Franciscóban — Los Angelesben — San Diegoban — Dallasban — St. Louisban — Chicagoban — South Bendben — Detroitban — Toledoban — Pittsburgban, stb.

A kardinális a tervek szerint június végén tér vissza Európába.

OOSTAKKER-I ZARÁNDOKLAT

Már most jelezzük, hogy május 19-én vasárnap tartjuk immár szokásossá vált zarándoklatunkat Oostakker-ba.

A Gent/Gand melletti Oostakker központi helyet foglal el Brüsszel, Antwerpen és Brugge között. Így — főleg a nyugat-belgiumiak számára — minden irányból könnyen megközelíthető.

Délben 12 órakor lesz ünnepélyes magyar nagymise a kegytemplom főoltáránál. (A brüsszeli Magyar Ház kápolnájában aznap nem lesz magyar szentmise.)

Brüsszelből autóbusszal megyünk.

Jelentkezés legkésőbb május 15-ig a brüsszeli magyar lelkészségnél (személyesen, levelezőlapon, vagy az alábbi telefon-számon: 02-48.53.36).

Ütiköltség — amelynek befizetését a jelentkezéskor kérjük — fejenként 120 belga frank. (Gentig vonattal és onnan autóbusszal kétszer ennyibe kerülne, tehát nagyon kedvezményes áron utazunk).

Indulás reggel pontosan fél 10 órakor a Magyar Háztól.

Ez lesz a hatodik Oostakker-i zarándoklatunk. Tavaly már kb. százan voltunk. Reméljük, az idén még többen leszünk, hogy a Szűzanya e szép kegyhelyén együtt kérjük segítségét hazánk és családjaink számára. (D. J.)

IMÁDKOZÓ MAGYAROK

nehéz időkben mindig Nagyasszonyunkhoz folyamodtak. Gyülekezzünk mi is hatalmas Pártfogónk, szerető Anyánk körül! Ő eszközölje ki a megpróbáltatott magyar népnek a belső és külső békét.

Május 8-i kezdettel minden hónap második szerdáján 18.0 órai kezdettel a bécsi magyarok engesztelő

Rózsafüzér ájtatosságot

tartanak a magyar templomban (Singer-Strasse). Rózsafüzér és szentbeszéd után szentségi áldás lesz. Befejezésül átmennek

Pócsi Mária

kegykép elé a Stephansdom-ba csendes imára. Aki teheti, jelenjen meg.

SEGÍTSÉG KÉRÉS EGY BETEG MAGYAR KISLÁNY RÉSZÉRE

Gorondy-Novák Juditól van szó, aki jelenleg a zürichi ortopéd klinikán fekszik egy súlyos gerincoperáció után...

A kislány, aki jelenleg 14 éves, évekkal ezelőtt gerinc ferdüléssel megbetegedett. Az orvosok odahaza, Magyarországon nem tudtak rajta segíteni s az aggódó szülőknek (egyetlen gyermekük) a zürichi ortopéd sebészeti klinikát ajánlották. A szülők, akik ma is Budapesten élnek, érintkezésbe is léptek a zürichi ortopéd klinika főorvosával levelezés útján. A klinika professzora az orvosi leleteket áttanulmányozván, vállalta a súlyos műtétet. A szülők érdeklődésére a klinika akkor 12.000.— svájci frankban állapította meg a műtét árát. Erre a szülők mindenről lemondva s mindent eladva, amit lehetett, két év alatt összegyűjtötték az összeget s a M. N. Bank útján 100.000 magyar forintot utaltak át a klinika részére. Ennek alapján a klinika 1974 január 17-ére kijelölte a műtét idejét. Az édesanya jan. 7-én Zürichbe érkezett leányával, de nagy rémületükre azt közölték velük a klinikán, hogy az árak emelkedése folytán a műtét nem 12, hanem 17 ezer svájci frankba fog kerülni... Elképzelhető az édesanya kétségbeesése, hisz minden reményük ebben a műtétben volt. Végül a klinika vezetősége engedélyezte a műtétet úgy, hogy a hiányzó összeget a család utólag befizeti!

A műtétet január 7-én sikerrel végrehajtották, a leány azóta egy kemény, speciális ágyon szinte mozdulatlanul fekszik, csak kezét és lábát tudja mozgatni. A seb nehezen gyógyul. Ha jobban lesz, április végén járó-gipszet kap s így majd mozoghat, sétálhat is. Sajnos, májustól szeptemberig, 5 hónapig még Zürichben kell maradnia az utókezelések s gipsz-csere miatt, s ez külön havi 500.— SFr. kiadást jelent a családnak! Ha minden jól megy, a kislány f. év szeptemberében haza mehet. Derékban (háta) béna marad egész életére. Egy élet-erős, vidám, mosolygós kislány számára kérünk most segítséget, aki megpróbáltatását türelemmel viseli.

A probléma az operáció hiányzó összegének (5.000 SFr.) a befizetése, az utókezelés havi 500.— SFr.-ja, valamint a következő segítségek megadása:

1. Mivel a leány mozdulatlanul fekszik, szüksége lenne egy használt kis rádióra vagy cassettenrecorderre, amit kézzel kezelhet az ágya mellett. (Szereti a vidámságot, zenét.)

2. Szüksége lenne magyarnyelvű ifjúsági könyvekre, olvasni csak magyarul tud.

3. Talán lennének fiatalok, akik magyarul szívesen írnának neki rövid, vidám leveleket...

4. Bizonyosan szüksége lenne ruhára, cipőre, fehérneműre...

A kislány címe: Frl. Gorondy-Novák Judit, CH - Zürich, Belgrisch Orthopéd Klinik, Forchstr. 340 (Schweiz). Telefon: Zürich-532200 (325 mellékv.)

Édesanyja jelenlegi címe:

Frau T-Gorondy-Novák, bei E. Haggemacher, 8008 Zürich, Sacherstr. 18. Telefon: Zürich-266171.

Kádár az egyházpolitikáról

A budapesti kormányzat különféle ígéretekkel, követelésekkel, fenyegetőzésekkel igyekezett a Vatikánt rávenni, hogy Mindszenty bíborost mentse fel az esztergomi érseki és magyar primási hivatalától. Ezt a nemzetközi sajtó már a tárgyalások alatt hangoztatta. Kádár azonban március végén Szabolcs-Szatmár területén tett látogatása alkalmával mondott beszédében határozottan visszautasította ezt a ténnyt. Ebből a beszédéből idézzük eredeti felvétel alapján a következő szakaszt:

«Egyik nap a Vatikán hozott egy olyan döntést, hogy egyházjogilag üresnek tekintti az esztergomi érseki széket. Hát ez igen fontos vatikáni kifejezés. Gyakorlatilag azt jelenti, hogy Mindszentyt megfosztották egyházjogilag a trónjától, amit ő egyházjogi értelemben mostanáig betöltött. Na mostan az esztergomi érseki szék megüresedése kapcsán a nyugati sajtó-berkekben óriási viharok kavargtak, mert a reakciós elemek rettenetesen megharagudtak a pápára, hogy ilyen döntést hozott, hogy cserbenhagyta az antikommunizmusnak egy nagy harcosát, Mindszentyt és olyan szövegeket hintettek el a nemzetközi hírközlő szervezetekben, hogy a magyar kommunista kormány nyomására határozott így VI. Pál pápa. Hát mondom, már valahogy nyilatkozni kellene és megköszönni, hogy ennyire túlértékelik a mi lehetőségeinket. Újabban már VI. Pál pápa is nyomást tudunk gyakorolni és talán tiltakozni kéne, hogy annyira leértékelik a Vatikán saját autonómiáját, hogy mi innen üzenünk neki, erre ő Mindszentyt kipenderíti az esztergomi érseki székből. Hát ez ilyen egyszerűen nem megy. Mi azonban mint kommunisták tudjuk, hogy maga a katolikus egyház is keresi a helyét a modern világban. Bizonyára emlékeznek még a János pápa által kezdeményezett II. Vatikáni Zsinatra, ahol egyszerűen arról volt szó, hogy középkori nézetekkel a katolikus egyház a mai világban már nem létezhet. Dehát ez az egyház gondja, csak azért említem, hogy itt komplikált dolgokról van szó.»

Igen, az ügy súlyosan komplikált. Még akkor is, ha Kádár Göre Gábor stílusban igyekszik elkedélyeskedni a rendszer egyházpolitikája fölött. Hasonló kedélyes hangon sópörték le Miklós Imre vezetésével az Állami Egyházügyi Hivatalban a tárgyalások során tett ígéreteket is. Mindaddig, míg Mindszenty bíborost el nem mozdította a Vatikán az esztergomi érseki székből, a kormányzat ismételtlen megígérte, ha megoldják a Mindszenty-kérdést, rendezik az iskolán kívüli hitoktatást. Engedélyezi, hogy az 1975-ös római szentévből záródokcsoportok menjenek Rómába. Az ígéreteket olyan komolyan vette, hogy a püspökkari konferenciától is megkövetelte, hogy foglalkozzék velük. A múlt évi püspökkari értekezletről kiadott rövid beszámolóban minden esetben külön pontként szerepelt az állammal való tárgyalásokról adott tájékoztató. A Mindszenty bíboros fementése után megtartott püspökkari értekezletről kiadott jelentésben már

ilyen tájékoztató nem szerepelt. Az állam mindkét témát: az iskolán kívüli hitoktatást és a szentévi záródoklatokat lesöpörte az asztalról. És ezt az erőszakos cselekedetet Miklós Imre, az Állami Egyházügyi Hivatal vezetője az állam és Egyház viszonyának további javulásaként fogta fel. Hiszen kísérőjével együtt résztvett Dr. Lékai László esztergomi apostoli kormányzó, továbbá Bánk József egri érsek és Kádár László veszprémi apostoli kormányzó beiktatásán, hangoztatván mindhárom alkalommal, hogy az állam és egyház viszonya mennyire javul. Hazai katolikus körökben az ilyen kijelentésekre azt szokták válaszolni, minél jobban visszaszorítják az egyházat és minél türelmesebben veszik ezt tudomásul az egyházi vezetők, annál jobbnak mondják a kommunizmus az állam és egyház közti viszonyt. Ugyanakkor Miklós Imre a Népszabadságban írt egy oldalas cikkében azt is kiemelte: a kormányzat politikája az Egyházzal szemben semmit sem változott. Budapest súlyt helyez az egyházi intézményekkel való jó viszonyra — és ez érvényes a Vatikánnal való kapcsolatra is, tette hozzá — de nem vonatkozik az Egyház eszmei tartalmára. Az egyházi intézményekkel való kapcsolat semmi esetre sem gátohatja a rendszert abban, hogy fokozza a vallás elleni küzdelmet. Ez a hivatalos állásfoglalás, mely a vatikáni döntés után néhány héttel jelent meg a párt központi lapjában, egyben arra is magyarázatot ad, hogy miért nem hajlandó a rendszer az iskolából kiszorított fakultatív hitoktatást egyházi épületekben engedélyezni.

Senkit se tévesszen meg, hogy a templomban van első áldozásra és bérmálásra való előkészítés, van keresztény oktatás. Ez nem hitoktatás. A pap beszélhet a gyerekekhez, de nem kérdezheti őket. Iskolai oktatást a templomban a rendszer nem engedélyez. A templomi hittanóra tehát nem pótolja a hitoktatást. Ez a súlyos lelkipásztori probléma tehát Mindszenty bíboros felmentésével nem nyer megoldást.

FÁBIÁN KÁROLY

TRUCHTA BÍBOROS TEMETÉSE KOMMUNISTA SZERVEZÉSSEL

Április 6-án halt meg Leitmeritzben, Morvaországban Stepan Trochta bíboros, megyéspüspök. A nagyhétre és a közeli húsvéti ünnepre való tekintettel a temetést április 16-ára halasztották. A püspöki hivatalban közölték, hogy külföldi egyházi képviselőket is várnak. Wisinszky lengyel bíboros primás is bejelentette, hogy részt akar venni a csehszlovákiai bíboros temetésén. De a temetés napján a lengyel primás mégsem volt a vendégek között. Miért nem jöhetett Leitmeritzbe, választ mind a mai napig nem adtak a kérdésre. Megjelent azonban a temetésen Bengsch berlini, König bécsi, Woytila krakkói bíboros és a Vatikán képviselőiben Poggi érsek, Casaroli legközelebbi munkatársa. A prágai kormányzat viszont részletes protokollt

dolgozott ki a temetés lebonyolítására. Minden mozzanatot pontosan meghatároztak, hogy a temetés minél észrevetlenebbül történjék és a halott bíborost ne gyászmenetben kísérjék át a városra a temetőig, hanem gyorskocsin szállítsák minél előbb a sírhoz. Április 16-án a kora reggeli órákban a kisváros lakóinak ezrei siettek a székesegyházba, hogy búcsút vegyenek az egyszerű szalézi szerzetesből lett főpásztoruktól.

Elvonultak a ravatalnál és a hivatalos protokollról mitsem sejtve, helyet foglaltak a padokban és várták a gyászmisét. A gyászmise előtt azonban következett a meglepetés. A székesegyházat kiürítették. A népet kitessekelték és utána csak azokat engedték vissza, akiket a hatóságok ismertek illetve, akiknek meghívójuk volt. A külföldi egyházi képviselők és a csehszlovákiai püspökök a szentélyben foglaltak helyet. De a hivatalos protokoll megtiltotta a külföldi bíborosoknak és a Vatikán hivatalos képviselőjének, hogy bekapcsolódjanak a szertartásba. A gyászmise végén rendszerint a jelenlévő püspökök és bíborosok felsorakoznak a koporsó mellett és elmondják a feloldozási imát. Ezt a külföldi bíborosoknak és a Vatikán képviselőjének nem engedték meg.

A szentmise után a székesegyház kapujában ott állt már a Skoda-halottszállító, a külföldi egyházi méltóságok számára — delegátus felirással fekete kocsik, a gyászolók számára pedig buszok álltak készenlétben. A rendőrség a környező utakat gondosan lezárta, hogy senki se közelítse meg a székesegyházat. A hivatalos képviselők közt ott volt a szertartáson Karel Hruza is, az Állami Egyházügyi Hivatal vezetője.

A hívek azonban nem maradtak el a temetésről. A temetőt a külföldi tudósítók beszámolóit szerint beláthatatlan sokaság árasztotta el, mire a gyorskocsi megérkezett. Halotti csendben hallgatták és figyelték a szertartást. Ennek végén idős, megtört öreg férfiú lépett a koporsóhoz és megható beszéddel búcsúzott Trochta bíborostól a mauthauseni és dachau foglyok nevében. A tömeg ezt követően elénekelt a himnuszt és a szent Vencel-éneket. Trochta bíborosról tudták, hogy előbb a náci fogták le és szállították a mauthauseni haláltáborba. Itt halála ítélték és kivégezték — azaz a teherautóra rakott hullák közt útközben a tömegsír felé magához tért és leesett. A hullakocsit kísérő katona megkegyelmezett neki. De később Dachauba szállították és innen szabadult ki a háború végén. Visszatérve hazájába, a kommunisták hamarosan elhurcolták és 25 esztendőre ítélték. Később kiengedték a börtönből, de nem térhetett vissza székhelyére. Villanszerelőként dolgozott. 1968-ban a prágai tavasz idején rehabilitálták. Visszatért püspöki székhelyére. 1973-ban a pápa bíborossá nevezte ki. De akkor a vatikáni keleti politika már új úton járt — jegyzi meg a Frankfurter Allgemeine Zeitung munkatársa. Ennek az új útnak és új légkörnek lényegét Trochta temetésén tapasztaltuk kézzelfoghatóan — folytatja a frankfurti lap munkatársa. (N. A.)

Időszerű gondolatok a papi hivatásról

A reformáció óta először beszélünk és írunk ismét a papi hivatás válságáról. **Krízis** az élet minden vonatkozásában annyit jelent, hogy megbomlott az egyensúly. Idegen, mérgező vírusok vagy bacillusok hatolnak a szervezetbe és veszélyeztetik a vérkeringést, az anyagcserét, vagy egyéb funkciókat. Minden válságnak vannak látható és mérhető szimptomái.

A papi hivatás válságának **legfeltűnőbb szimptomái:**

1. **Végzetesen megcsappantak a papi hivatások.** Szemináriumokban a padok üresen tátonganak, kolostorok elnéptelenednek, noviciátusokat össze kell vonni. Ausztriában évenként 60-nal kevesebb újmisést szentelnek, Nyugat-Németországnak és Kelet-Németországnak 10 év múlva együttesen csak 100 újmisése lesz. Ma egy papra még átlag 2000 hívő esik, néhány év múlva majd 6000. A papi és szerzetesi hivatások végzetes csökkenéséről sem Európában, sem az Egyházban még nem jelent meg megbízható, átfogó statisztika.

2. Azoknak a papoknak és szerzeteseknek a száma, akik az elmúlt években hivatásuknak hátat fordítottak, vagy ahogy mondani szoktuk: «kiléptek», végzetesen megnőtt. Erről sincs megbízható statisztikánk. Nem ereszthetjük el fülünk mellett XXIII. János pápa szavait: «A pápa egyik mindennapi gondja a papi és szerzetesi hivatások problémája...könyörgő imájának és égő vágyainak állandó témája.» A II. Vatikáni Zsinat szükségesnek tartotta, hogy egyik dekrétumába ezt a problémát a következő megállapításba foglalja össze: «Fovendarum vocationum officium ad totam christianam communitatem pertinet.» (Optatum totius, art. 2.). — Az egész keresztény közösség feladata, hogy ápolja a papi és szerzetesi hivatásokat. Aprópénzre váltva ez azt jelenti, hogy egész nevelésünk, összes iskolánk és szervezeteink olyan atmoszférát kell hogy teremtsenek, melyben fiatalok — férfiak vagy nők — könnyen felismerhessék hivatásukat és azt örömmel vállalhassák.

Felmerül a kérdés: Miben rejlenek e **hivatásválság okai?** — orvosnak is szüksége van megbízható diagnózisra, hogy receptet írhasson és betegét gyógyíthassa vagy operálhassa. — A papi és szerzetesi hivatásválság okai sokrétűek. Ma már köteteket írnak róluk. Csak a jelentősebbekre szorítkozom.

1. Az első és talán a legveszélyesebb a **jólét.** — Mert a jólét annyira enerválja fiatalágunk akarateréjét, annyira megmérgezi a légtört, amely megbénítja azt a belső szabadságot, amelyre a papi és szerzetesi hivatás épít. Fiatalágunknak kevés az ereje, hogy szabadon elkötelezze magát egy olyan hivatásért, amely lényegében áldozatot, lemondást és Krisztushoz való teljes odaadást és hűséget követel.

2. Divatossá válik a nyugati társadalomban az **egy, avagy kétgyermekes család.** — Továbbá a válás, a magzatelhajtás. Ilyen körülmények között hány édesanyában

van még készség, hogy gyermekét a jó Istennek szentelje, vagy magasabb szempontokból lemondjon róla?... Sok anya inkább a koporsóban akarja látni fiát, mint az oltáron vagy a kolostorban.

3. **A papi eszmény** elmosódott, elszíntelenedett, fiatalágunkra nem hat, nem vonzza őt. Ez az eszmény még a múlt bűneiben leledzik. Azok a vonások, amelyek a mai embert megfogják, szemében ezt a hivatást szimpatikussá tennék, sajnos elcsenevésesedtek avagy a tudat alá szorultak. A pap egy idejétmúlt kaszt embere, itt rekedt maradványa. A társadalomnak egy minden oldalról «bebiztosított» tagja. A krisztusi megváltás nagy rizikójából semmit sem mer vállalni. Ellenkezőleg. Még saját hitének örök igazságait is kétségbe vonja. Járása a hit és erkölcs területén bizonytalanná vált. A mai pap — hogy Renan szavaival éljek, kissé más vonatkozásban — a papi eszmény árnyékából él.

Hans Küng ismert tübingeni teológus könyvet írt: *Wozu Priester?* címen. A felvetett kérdésre olyan választ akar adni, amely szakít a «megcsontosodott hagyományos felfogásokkal és eddigi teológiai kompromisszumokkal». Mert az idők ütközéspontjában élve másképp kell gondolkoznunk, másképp kell éreznünk a papi hivatásról, mint eddig.

Van-e kiút ebből a mélyreható válságból? Melyek azok az eszközök, amelyeket alkalmaznunk kell, hogy a szörnyű munkáshány miatt a krisztusi Evangélium ne kerüljön véka alá? Avagy belenyugodjunk-e Heinz Graf rezignáló megállapításába, aki *Priestermangel* című könyvében a többi között azt írja: «Man weiss kein Rezept, wie dieser Zustand überwinden werden könnte» (16. o.). Valóban fel kell készülnünk a *priesterlose Zeit-re*, azaz a pap nélküli jövőre?... Olyan jövőre, amelyben a pap időközönként felbukkanik a községben vagy városban, hogy bemutassa a szentmiseáldozatot és gyóntasson, minden mást egy szerep vagy laikus erők fognak végezni? A pap, «Krisztus szolgálója és Isten titkainak a sáfárja» csak hazajáró lélek lesz a plébániákon?...

A II. Vatikáni Zsinat az «Optatum totius» kezdetű dekrétumában, amelynek alap-témája a papok kiképzése, nagyjában rávilágít azokra az utakra és eszközökre, amelyek «a papi hivatás szükségességét, lényegét és szépségét» szemünk elé állítják. Az Egyház történetében nincs más dekretum, amely oly behatóan foglalkoznék a papi hivatással. Hálásak lehetünk érte a zsinati atyáknak. Érezték, hogy az Egyházat nem lehet megújítani és nem lehet az új idők áramlatába beállítani, ha nem sikerül a papi hivatás válságát megoldaniok.

A zsinati dekretum mindenekelőtt a belső **megújodást** szorgalmazza. A papi hivatás a századok folyamán túlságosan ideálizódott. Gondoljunk csak arra a barokk-staffagera, amelyben egy papi primícia pl. Ausztriában még ma is lezajlik... A pap szinte *Übermensch*-é vált... A papszentelés által a felső tizezrek kézcsókos szint-

jére emelkedett. A papi eszményt meg kell újítani olyan értelemben, hogy minden fázisában ismét Jézus Krisztusba, az örök Főpapba, és megváltói küldetésébe kell beoltani. A kézrátétel nem üres szimbólum, hanem tényleges hatalomnak és felelősségnek kegyelemkövetítő látható jele. A pap nem egy kiváltságos «papirend» tagja, hanem Krisztus szolgálója. A krisztusi szolgálat lényege, hogy mintegy «kiüresíti» önmagát. Nem dicsőségben és külső fényben akar sütkérezni, hanem «örvendezni az örvendezőkkal és sírni a sírókkal». — Mert az «Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem ő szolgáljon és válságul adja oda életét sokakért» (Mt 20, 27).

Mivel a papi hivatás elsősorban az isteni kiválasztás titokzatos ténye, Krisztus Urunk arra szólít fel bennünket, hogy **imádkozzunk papi hivatásokért.** «Az aratni való sok, de a munkás kevés. Kérjétek az aratás urát, küldjön munkásokat aratásába» (Mt 9, 37-38). — Az imádság olyan eszköz, amely mindig és mindenkinek a rendelkezésére áll. De vajon a biztonsági rendszerbe belegabalyodott, az úrrakéta és az olajkrízis problémáival vesződő nyugati ember nem felejtett-e el imádkozni? — A nyilvános istentiszteleten, értem elsősorban a szentmiseáldozatot, valamint magánajátosságainkban, legyen az breviárium, rózsafüzér, a különféle könyörgések, a papok szombatja stb. helyet szorítunk-e a papi hivatás égető problémájának?

A zsinat lelkünkre köti a **tanításnak**, ma azt mondanók: a propagandának különféle módjait is. *Ignotis nulla cupido.* Ki ismeresse a papi hivatást, annak minden szépségét és nehézségét, fény- és árnyoldalát, ha nem maguk a papok?... Ki beszéljen vagy írjon erről a krisztusi elhivatottságról a szószekeken, az iskolában, az előadótermekben, a rádióban, a televízióban, a sajtóorgániumokban, ha nem maga a pap? A papi hivatás az elanyagiasodó nyugati társadalom számára van annyira fontos, mint teszem a mosópor, a villanyborotva és a többi agyonreklámozott árucikk. — Természetesen nem téveszthetjük szem elől, hogy azt a kegyelmet, amely a papi hivatásnak titkos gyökere, nem pótolhatjuk szervezett toborzással. Külső szervezéssel, reklámmal a papi hivatás útjából csak a gátló akadályokat távolíthatjuk el. Kegyelemnek és hivatáspasztorációnak kéz a kézben kell haladnia, hogy az aratásnak legyen elegendő munkása.

Krisztus Urunk főpapi imájában azt mondja: «Nem azt kérem, hogy vedd el őket a világtól, hanem hogy óvd meg őket a gonosztól... Amint Te küldtél engem a világba, úgy küldöm én is a világba őket» (Jn 17, 15-16). A papnak addig van reménye a világon valamit is javítani, azt boldogabbá tenni, ameddig kapcsolatban áll Krisztussal, ameddig benne él és belőle él. A papi hivatás a pap számára olyan egzisztenciális adottság, amelynek legfőbb hordozója Jézus Krisztus.

«És senki sem jött...»

A mai ember lelke már annyira eltom-pult, vagy méginkább elfásult, hogy minden különösebb lelki megrendülés nélkül olvassa a legvadabb szenzációkat is a napilapokban. Éppen ezért lélektanilag teljesen hibás lenne igazán szívbemarkoló, megrázó eseményeket a napi hírek között keresni. Ezeket inkább valahol hátul eldugva, a «még ez is történt» rovatban találhatjuk meg, — ha van ilyen rovat. Egy ilyen eldugott helyen közölt, kevesek által olvasott újsághír az is, amit most is közölni szeretnénk.

Az egyik német nagyvárosban élt teljesen magányosan, mindenkitől elhagyatva egy idős asszony. Amikor azután meghalt, — épp olyan csendben és elhagyottan, ahogyan élt, ráakadtak naplójegyzeteire. Jobban mondva ezek nem is jegyzetek voltak, hanem csak bejegyzések; élete utolsó évében minden nap bejegyezte naplójába ugyanazt a négy szót: «Ma sem jött senki!» Ez állt a naplóban, minden áldott nap, ez a négy szó, minden keserűség nélkül, de mégis mennyi fájdalommal és váddal az emberekkel szemben. Nem, az emberek nem tettek neki semmi rosszat, nem bántották, csak éppen nem vettek tudomást róla, nem törődömségből, érzéketlenségből, avagy kényelemszeretéből? Tény, hogy nem találták meg az utat hozzá, hogy élete utolsó hónapjait elviselhetőbbé tegyék, hogy életét meghosszabbítsák. Mert maga a tény, hogy napról napra ugyanazt a négy szót jegyezte be naplójába, bizonyítja, hogy mennyire kívánta és vágyódott egy-egy látogatás után, amely megváltotta volna egy kis időre az egyedüllétől és felkeltette volna benne azt az érzést, hogy még van helye, öregsége ellenére is az emberek között s nem csupán egy kifacsart és eldugott mosogatórongy, aki az élet és halál mesgyéjén áll, nem halott még, de az életben sincs már semmi keresnivalója. Egy-egy látogatás, ha rövid időre is, de megváltást hozott volna egy halálraítélt öreg asszony életébe, akinek nem volt más dolga, mint a halálra várni, . . . de nem jött senki!

Egy önmagában jelentéktelen, de mégis annyira jellemző eset. Egy példa arra a nagyfokú elidegenedésre, amely most az emberi közösségekben végbemegy. Ezt látjuk a családokban, ahol alig felserdült, ésszerű és élettapasztalatban még éretlen fiatalok sietve elhagyják a szülői házat, mert szabadok akarnak lenni, vagy talán még találhatóbb kifejezéssel, meg akarnak szabadulni azoktól a szülőktől, akik előzőleg a saját szüleiket dugták öregotthonba, mert terhükre voltak és korlátozták kényelmüket. — Emberek élnek egymás mellett, egy házban évek, évtizedek óta, de egy «jónapot»-on kívül semmi közük egymáshoz s a szomszéd eltűnése legfeljebb már csak úgy és akkor tűnik fel, ha hullaszag árad lakásából a lépcsőházba.

Sajnos, mi magyarok is átvesszük már lassan ezt a gondolkodást, amely gyakorlatban teljes vagy részleges izolálódást jelent egymástól és mindenkitől. Minél

nagyobbra nő a jólét s vele együtt a kényelemszeretet, annál jobban erősödik a lelkekben az «én elég vagyok önmagamnak» öntudata s vele együtt mind jobban fonnyad, szárad az együvé tartozás tudata az istenhittben és magyarságunkban. Mert e kettő szorosan összefügg egymással. A «mi közöm testvéremhez» káini gondolata a hitükben megrokkant lelkek vadhajtsága. Az istenhit együvé fogja össze az embereket, a különböző korú, nemű, foglalkozású és műveltségű embereket, amikor az Atya gyermekeivé, Isten népévé teszi őket. A hitetlenség, az önmagával való melegelettség és gőg ugyanakkor lerombolja a nemes és szép emberi kapcsolatokat.

Mily szomorú esemény egy-egy magyar temetés itt, az idegenségben! Egy-két ember ballag a koporsó után, ha ugyan ennyi is ballag. De előzőleg senki sem látogatta meg az elhunytat a kórházban, hogy megkönnyítse az élettől való búcsúzás nehéz óráit, nincs aki elkísérje utolsó útján a sírig s ami a legfájdalmasabb, nincs senki, aki egy Miatyánkot mondjon szegény árva lelkéért. Mert nem tartozott egyetlen közösségbe sem, így halálhíre is csak későn és az újságon keresztül vált ismertté. «Jaj a magányosnak, — mondja a Szentírás — mert ha elesik, nincs aki felemelje!» Jaj, annak, aki az idegen világban társtalanul, keresztény hite és fajtájának közössége nélkül éli le életét! A befogadó nép köréből viszont kirekeszti önmagát önzése, gőge és önelégültsége által.

De szomorú a magyar temetés az idegenségben akkor is, amikor a hívő közösség egy-tagját temetjük. Sajnos, így is megtörténik, hogy csak 3-4 magyar ballag a koporsó után, pedig mindenki kapott időben értesítést a temetésről. De sokkal kényelmesebb ürügyeket keresni és találni a távolmaradásra, igazolást a lelkiismeret számára, mintsem felkeresni a munkaadót és elkérezkedni egy órára, a temetés idejére. A munkaadó egész biztosan elengedte volna, még ha nem is rokonról, hanem «csak» egy honfitársról és hittestvéréről van szó, mert hát ki kísérje őt el utolsó útján, ha nem honfitársai és hittestvérei?! Vajon a kényelemszeretet és az egyórás munkabér elvesztése elég jogcím-e e végtisztesség megtagadására? — Nagyon szomorú, sőt egyenesen megrendítő az ilyen magyar temetés, hát még a gyászmise, amelyet külön, a munkaidő miatt estére tettek, hogy minél többen összejöhessenek és az egész hívő közösség együtt imádkozhassék az elhunyt tetvér lelki üdvéért. De ahogy a temetésről a munkaidő, úgy a gyászmiséről a szabad idő tartja vissza a «hívő keresztény» magyarokat. A vacsora, a pihenés a TV műsora, ez mind fontosabb, mint a halottakért imádkozni. Ez így igaz is lenne, a számítás azonban ott hibás, hogy egyszer mindenkire sor kerül.

A teljesen elhagyatott és látogatóra hiába váró német asszony esetét olvasva, de önmagunkba is bepillantva döbbenünk rá, hogy mennyi jót tehetnénk, ha egy kicsit kordába szorítanánk saját önzésünket és

többet törődnénk embertestvéreinkkel. Senki sem élhet önmagának, egyszer mindenki rászorul a másikra. De csak könyörülő szív talál könyörülő szívre, az életben is, meg a halálban is.

MEGYESI ANDRÁS

Az élet könyvéből

A KERESZTSÉG SZENTSÉGÉBEN RÉSZESELTÉK

Ausztriában:

Kreischneider Beatrix, 1974 március 24-én, Traiskirchenben

Elek Eduárd Richard, 1974 március 24-én, Traiskirchenben

Németországban:

Dudás Katalin, D. Andor és Tóth Piroska leánya, Stuttgartban

Liebe Jörg, L. Ingo és Eichardt Erzsébet fia, 1974 márc. 30-án, Münchenben

Magyar Péter András, M. János és Bodoni Éva fia, 1974 ápr. 15-én, Münchenben

Veres Enikő Szilvia, V. László és Mendelényi Szilvia leánya, Freiburgban

Svájcban:

Makkos Christine Erzsébet, M. István és Erzsébet első gyermeke

EGYHÁZI HÁZASSÁGOT KÖTÖTTEK

Németországban:

Csipa Mátyás és Varga Piroska, 1974 ápr. 6-án, Bietigheimben

Németh István és Dancsó Franciska, 1974 márc. 23-án, Münchenben

AZ OROK HAZÁBA TÁVOZTAK

Ausztriában:

Schmidl Károly, 74 éves, Bécsben

Kovács Sándor, 1974 febr. 25-én, Bécsben (autóbaleset következtében)

Wanura Károly, 65 éves, Bécsben

Belgiumban:

Aronne Della-Mea, 1974 február 15-én, Ixellesben

Etienne Kotzmann, 1974 február 21-én

Földváry Miklós, 1974 február 26-án

Horváth Arisztid, 1974 március 8-án

Németországban:

Babich László, 61 éves, 1974 márc. 31-én, Mannheimben

Filipp András, 11 éves, 1974 ápr. 15-én, Fechingenben (Saar)

Szalay Mihály, 61 éves, 1974 ápr. 2-án, Münchenben

Portugáliában:

Hodik Béláné, Széchenyi Alice, 63 éves, Lisszabonban

HELYESBÍTÉS:

Legutóbbi (áprilisi) számunkban két németországban elhunyt személy tördelési hiba folytán a «Házassági» rovatban szerepelt. — Helyesen tehát: Németországban meghaltak:

Dr. Brana-Bogdánffy Jánosné szül. Kass Ilona, 86 éves, 1974 febr. 11-én, München

Duka Miklós, 51 éves, 1974 március 5-én, Münchenben

Mindent a vevőért

Mint a címből is látható, nem Bécsről lesz szó, mert ott a vevővel nem sokat törődnek, hanem Amerikáról, ahol valóban minden a vevő szolgálatában áll, a perzsabundától a paradicsomkonzervig.

Családanyai és háziasszonyi mivoltomban gyakran vásároltam New Yorktól Los Angelesig a legkülönbözőbb áruházakban s néhány ottani megfigyelésemet adom közre az alábbiakban. Íme:

Az amerikai áruházakban a belépő vevőt az árak hallatlanul gazdag tömege és a vevők seregének állandó hullámzása nyugtázza. Ez utóbbi azonban nem nehezíti a forgalmat, mert az áruházak óriási csarnokai hat-nyolc emeletet is elfoglalnak s az emeleteket állandóan működő mozgólépcsők kötik össze. Ide tartozik az alagsori csarnok is, ahol a legkülönbözőbb maradék-árakat halmozzák fel negyedáron, az olcsóságokat kedvelő vevők nagy öröme, akik zavartalanul turkálnak a ruhák, fehérneműk és harisnyák tömegében. Persze lopások is előfordulnak, de ez már bele van kalkulálva az árakba.

Az árusítók, túlnyomórészt csinos, ápolat külsőjű nők, mosolygós arccal várják a vevőt a maguk részlegében. Kötelező jelszavuk: az eladó van a vevőért! Hagyják a vevőt szemlélődni, válogatni, nincsenek pandúrként a nyomában és nem kínálgatnak olyan árukat, melyeket a vevőnek eszé ágában sincs megvásárolni. Az eladónak csak akkor lép oda, ha erre maga a vevő kéri meg.

Gyakran előfordul, hogy a válogatás során a vevő nem oda teszi vissza a meg nem felelő árut, ahonnan elvette. Az eladónak ilyenkor sem «vág arcokat», hanem csendes mosollyal ő teszi vissza a darabot. Még gyakoribb eset az, hogy a megvásárolt ruhadarabról hazavivés után állapítjuk meg, hogy nem olyat akartunk, ki kell cserélnünk másira. Lehet, hogy erre csak 8-10 nap múlva jövünk rá.

Sebaj! Visszavisszük a ruhát, kabátot vagy kalapot (természetesen csak akkor, ha még nem volt viselve). Az eladónak udvariasan megkérdezi, hogy ki akarom-e cserélni vagy az árát kérem vissza. Utóbbi esetben szó nélkül visszafizetik a pénzt, szíves szavakkal közölve, hogy várják látogatásomat a jövőben is. Mert mindig a vevőnek van igazsága.

Ezek a kicserélések, melyek lányommal együtt tett vásárlásainknál nem is egyszer előfordultak, mindig élénken rosszaló megjegyzéseket váltottak ki férjem és vőm részéről, kiknek csak utólag mondtuk el a dolgot. «Miért nem veszitek meg mindjárt először azt, amit akartok? — támadtak olyankor ránk — miért kell kicserélnetek másra azt, amit magatok választottatok?» Persze nem vitáztunk velük, hiszen szegényeknek fogalmuk sincs a női dolgokról és női problémákról. El is csendesednek — a következő cseréig...

Egyet mindig megkérdez az eladó: készpénzzel fizetek-e vagy részletfizetési könyvecském van. A készpénzfizetést láthatólag nem nagyon szeretik, igitykeznek a

vevőt a részletfizetés előnyeiről meggyőzni. Ami érthető is, mert a részletfizetési vásárlóhoz hozzácsapott magas kamat nagy nyereséget jelent az áruházaknak.

A vásárlásban kifáradt vevőnek a nagy áruházakban szépen berendezett «Lounge-room», azaz pihenőhelyiség áll díjtalanul rendelkezésére. Kényelmes fekvőszéken nyújtózhat, válogathat a képes magazinokban vagy feketekávéval itat néhány centért. Ha csészéje kiürült, díjtalanul újratöltik.

Lopások, mint említettem, gyakran előfordulnak. Vőm egyszer maga látta, hogy a férfiruha-osztályon egy néger levetette ócska felöltőjét, leakasztott egy újat, azt magára vette és szépen kísértelt az áruházból. Én is nem egyszer láttam, hogy néger nők, különösen az alagsori részlegben, különböző női ruhadarabokat tűntetnek el a táskájukban. Az árusítószemélyzet, ha észreveszi is a tolvajt, hagyja futni, mert a botrány nagyobb kárt jelent, mint a lopás-okozta veszteség.

A nagyáruház minden emeletén más-más minőségű ruházati cikkek kapnak helyet. Legdrágább a legfelső emelet, az előkelő vevőközönség találkozóhelye. Amikor a vevő belép az áruházba, az eladónak csalahatatlansággal szemmel azonnal «felismeri» a külsejét s annak alapján irányítja a megfelelő emeletre. A laikus általános benyomása azonban az, hogy minden nő jól öltözködik, ápolat külsőjű. A gyárimunkás feleségének öltözködése alig különbözik a bankigazgatónéjétól. Az életszínvonal magas.

Karácsony előtt az áruházak minden osztályán óriási a forgalom, de ami a gyermekjáték-részlegben végbemegy, az a mi európai szemünknek szinte hihetetlen. A legkülönbözőbb drága játékok tömege szabadon halmozódik fel a polcok piramisain. A szülők gyermekeiket is magukkal hozzák, velük együtt válogatják ki a karácsonyi ajándékokat, mert Amerikában ismeretlen a karácsonyest hangulata és romantikája.

A játéktömegbe beleszabadított átokrossz amerikai csemegék mindent a magukénak tekintenek és birtokukba vesznek. Leszedik a polcokról a drága játékokat, felhúzzák az óraműves szerkezeteket, megrongálják a megrongálhatókat és széthajigálnak mindent. A jó szülők a világot sem szólnak bele csemegéik garázdálkodásába, mert hát a gyermeknek ki kell élnie a hajlamait, — ez a mai amerikai nevelési elv, még akkor is, ha az ördögfiókák komoly károkat okoznak.

Körül kell néznünk egy amerikai élelmiszeráruházban is, ahol minden önkiszolgáló alapon megy. A nem előrecsomagolt árut (gyümölcsöt stb.) a vevő maga teszi a szabadon választható zacskóba és maga is méri meg. A kasszájánál csak ellenőrzik a megmért súlyt.

Az árubőség szinte nyomasztó, olykor belső ellenérzést is vált ki a vevőből, mert ami könnyen elérhető, az elveszti a kívánatosságát. A világ minden különleges csemegéje kapható ott. Mindenki megve-

heti a legínyencebb csemegét is, a kandírozott hangyától és csokoládéba mártott darázstól kezdve a tevehúsig és a cukrozott ibolyavirágig. Ez a bőség mutatja a demokrácia igazi mivoltát. Mert a fantasztikus ingyencségeket bárki megveheti.

Egyik vásárlásom során megszámláltam, hogy hányféle kenyér sorakozik a kenyérrészleg polcain. Ötvenféle kenyeret számláltam össze hamarjában. Köztük a legtöbbet reklámozott «Wonder-bread» emelkedett ki, melyről a reklámszöveg büszkén hirdette, hogy 16-féle alkatrészből áll. Ezek közt szerepelt a sodium, mangán, nátrium, kobalt és vagy háromféle vitamin is. Ez a kenyérfajta volt a legkapósabb, mert az átlagamerikaiak meggyőződése szerint az, amiben annyiféle van, csak jó lehet!... Valóságos megszállottjai a technikának és kémianak. Ami egyszerű és természetes, azt elvetik. A sokféle kenyér között csak rendes, egyszerű kenyeret nem találtam. Megpróbáltam otthon kenyeret sütni, de az sem lett igazi, mert a lisztet is «feljavítják» különböző kémiai pansokkal.

Zsirt általában nem használnak és nem is tartják értéknek. Valahányszor bementem az ismerős magyar élelmiszer-storeba, a főnök mindig megkérdezte, hogy tegyen-e a kosaramba egy kiló zsirt, ingyen. Mivel zsirt én sem használok, élénken tiltakoztam, de erre orvul egy szál kolbászt csempészett a kosaramba. A részletfizetés egyébként az élelmiszerüzletekre nem vonatkozik, ott készpénzzel kell fizetni.

Jellemző látvány az élelmiszer-storeokban a púposra megrakott vásárlókocsik sora, melyeket a vevők buzgón tolnak maguk előtt és közben szedik le és dobálják beléjük a szépen csomagolt cikkeket. A milliomos és a gyári munkás étkezése között csak annyi a különbség, hogy a milliomos diétázik, fogyasztja magát, az egyszerű ember meg eszik, kedvére tömheti magát.

A sokat emlegetett és tendenciózusan kiszínezett «néger nyomor»-ról is szólnom kell. Csak egy példát említek. Reggel megérkezik hozzám 90 kilós néger takarítónóm, saját autóján, fehér köpenyben. Gyermekeit otthon hagyta és férje felügyeletére bízta. Mikor délben lunch-csal kínálom, kijelenti, hogy ma csak narancslevet iszik, mert diétázik, de különben is Herbert, a férje már süti otthon a pulykát s mire ő hazaér, már várja a pulykasült.

Nekünk, messzire szakadt emigránsoknak, ma már csak emlékeinkben él a budapesti Központi Vásárcsarnok egykori bősége és színes forgataga, de újjáélednek az emlékek, ha Los Angelesben végigjárjuk a Central Market óriási csarnokait, ahol frissen kapható minden, hihetetlen mennyiségben, változatosságban és jóval olcsóbban, mint az áruházakban. Még magyar árusok is akadnak, az óhazából jött vevők öröme.

Ennyit az amerikai vásárlásról, amely ott többet jelent, mint csupán vásárlást, mert egy részét alkotja a társadalmi életnek, szórakozást nyújt és alkalmat ad a barátnőkkel való találkozásra.

DR. BÍRÓ BÉLÁNÉ

Barátaink a könyvek

«Elovestam egy jó könyvet első ízben: mintha nagy, őszinte barátomra leltem volna. Elovestam másodszor: mintha újra találkoztam volna egy régi barátommal. Ha az ember kiolvastott egy jó könyvet, olyan mintha egy kedves barátjától búcsúznék és ki tudja, hogy találkozik-e újra vele.»

Diákkoromban, az ötvenes években jegyeztem fel ezt a kínai mondást, amikor a rettegés évei voltak. Féltünk mindenkitől és igazi barátaink valóban a könyvek voltak, mert sokszor a barátokban, rokonokban is csalódtunk.

Hatodikas gimnazista koromban egyik osztálytársam füzetébe, amelyben ilyen kérdéseket olvashattunk: «Kedvenc írója? — Kedvenc színésze? — Milyen fiú az ideálja? stb. A füzet majdnem mindenkihez eljutott az osztályban. Bármilyen szomorú és szegényes is volt az élet körülöttünk, azért a tizenhatévesek fiatalságával mindennek tudtunk örülni, és minden számáráson neveltünk. Mikor hozzám került a füzet, mint kedvenc írómat, Fekete Istvánt neveztem meg. Egymásután jöttek az osztálytársaim: «Babi, ki az a Fekete István?» — «A legszegényebb író magyar író a most élők közül» — feleltem. «Akkor, hogyan lehet, hogy mi nem ismerjük?» — Mert most nem jelennek meg könyvei, csak az Új Emberben olvashattok a novellái közül. De majd én elhozom a könyveit.» Aztán elvittem a «Hajnal Badányban» címűt és többen elolvasták. «Gyönyörű, csodás, s hasonló szavak kíséretében» kaptam vissza. A «Tíz szál gyertya» novellás kötetét ugyanilyen lelkesedés fogadta. «Nincs több könyvetek tőle?» — kérdezték. Újságpapírba bekötöttem a «Zsellérek» című regényét és a legmegbízhatóbb barátoknak azt is elvittem.

Két évvel idősebb voltam, mint a társaim. Mivel kis növésű, gyenge gyermek voltam, szüleim úgy határoztak, hogy jobb lesz, ha még egy évig otthon járok iskolába, és csak ötödik elemi után mehettem a városi zárdába. 1944 októberében bezárták az iskolákat. A városban lakók és a közeli falusi gyerekek hetente bementek az iskolába, leckét kaptak; de én távolabb laktam és nagyon élveztem ezt az éves vakációt. Háború volt, senki sem tudta, mit hoz a holnap, menekültekkel volt tele a ház. Ki sem nyitottam a tankönyveket, de annál többet olvastam. Júniusban persze nem vizsgázhattam, félve az eredménytől, szüleim újra kezdték velem az évet. Igen, azon a háborús, vakációs esztendőn kerültem jó barátságba a könyvekkel. Akkor találtam meg a régi «Szív» újságokat és az «Új Idők» évfolyamait bekötve. Behúzódtam a divány sarkába, vagy délután a felnőttek miatt a konyhába szorulva olvastam, feledve az iskolát meg a háborút.

Fekete István nevét akkor ismertem meg az «Új Idők»-ben. Ott olvastam szebbnél szebb novelláit, regényeit. Évekkel később a felnőttek könyvtárában megtaláltam a «Zsellérek» című könyvét, amelyik nem az Új Idők kiadásában jelent meg, mert a Királyi Magyar Egyetemi Nyomda regénypályázatának díját nyerte. Fekete István nem

tartozott a népi-írók csoportjába, nem is volt parasztszármazású, mint sokan hittük háború előtti írásai és a Dr. Kovács István c. filmje után, de úgy szerette a magyar falut és a magyar parasztságot, ahogy egyetlen hangoskodó népi-író sem.

A Zsellérek a kis csizmás parasztfiúból lett Dr. Zsellér Péter története mellett, a magyar falu és a magyar parasztság dicső himnusza is. Talán figyelmeztetésnek szánta, amikor azt kérdezte: «Hát tudja azt itt valaki, hogy micsoda kincs van a magyar parasztságban, akik nélkül az ország már régen az ördögé lenne. Ezekből kellett volna a kivénhedt, földjevesztett középosztály helyett egy új gerinces középosztályt kinöveszteni.» — Talán sikerült is volna, ha nem jön a háború és utána a kommunista uralom. A földek kolhozosításával megölték a régi falut és a régi parasztságot. Mi maradt az író Tíz szál gyertya c. könyvének becsületos, tiszta falusi fiataljaiból? Létrehoztak egy vallástalan félig munkás, félig paraszt osztályt, kiknek nagyrésze utálja a földet, a falut és a városokba jár dolgozni szórakozni. A régi falukban együtt éltek nagyszülők, szülők, élénkek és hangosak voltak a házak a gyermekektől. Ma elnéptelenednek, kihálnak a faluk és öngyilkosságba menekülnek a vagyonuktól megfosztott, gyermekeiktől elhagyott falusi öregek. Ezt a vesztélyt látta az Ormánság szülőltje, Kodolányi, aki betegen végigjárta szülőföldjét és megdöbbenő cikket írt a megváltozott és elnéptelenedő falvakról. Pedig azt állítják, sosem volt ilyen jólét és gazdagság a falukban. Kodolányi «Égő csipkebokor» című írásában Mózes szavaiban találjuk a rossz, hogy az ember olyasmiben keres mentséget, ami még mélyebbre taszítja. Azt hiszi, ha több kenyere, több olaja, lisztje, bora, ruhája, ékszere volna; megszűnnék a szolgaság. Holott csak még borzasztóbb szolgaság lesz belőle: a jólét fennhéjázó szolgasága. Istent, Istent mutassátok meg a népnek, emeljétek föl a fejét, akár erőszakkal is, hogy lássa az Eget, akkor nem lesz szolga a szegénységben sem.» — «Az Isten tudata maga a lét, aki elveszti Isten tudatát, elveszti a létét.» — Az otthoni vezetők nem akarják megmutatni az Istent, kitiltották az iskolákból, helyette az ő mákonyos ideológiájukat kényszerítik a gyermekekre.

Látogatóim voltak hazulról. Elhozták a kedves könyvet új kiadásban, a «Tíz szál gyertya»-t. Szívemhez szorítottam, mint régen látott barátomat, és szinte könnyezve éjjel-éjjel olvastam. Sorai hazavittek boldog, szép gyerekkoromba. Ismerős arcokat láttam és régi utakat, melyek csak szépülnek az idő múlásával. — Az egyik újság decemberi számában egy Fekete István novellát találtam. Egyszerre körülvettem az otthoni erdők fehérsége, hallottam az ünnepi csendbe burkolózó falu felett szálló éjjeli harangszót. — Otthon voltam — és karácsony lett körülöttem.

Fekete Istvánnak ötvenhat után jelentek

meg újra könyvei. Nevét, műveit megismerte és megszerette a kommunisták által nevelt magyar ifjúság is. Megérezték, hogy tiszta, zamatos, szeretetet hirdető sorai szebbek, mint a kommunista írók érzéki, kifordított szellemű művei. Könyvei oázisok a hitelenség könyv-sivatagjában.

A Könyvek Könyvében, a Szentírásban kerestem és találtam vigaszt, amikor elvesztettem édesanyámat. Aki panasz nélkül állt — éjjel-nappal virrasztva és imádkozva — gyermekágyam mellett, amíg én lázálomban a sarokban képzelt rémekkel viaskodtam. Két orvos is jött naponta, de vajmi kevés volt a remény felgyógyulásomra. Ő az anyák szívós kitartásával harcolt értem. Últ egyedül a kis éjjeli-lámpa mellett, és imádkozott fáradhatatlanul — és visszakönyörgött az életbe. — És egy téli éjszaka elment anélkül, hogy láthattam volna. Szent Pál szavai vigasztalnak: «Jó harcot harcoltam, a pályát megfutottam, a hitet megtartottam. Most készen vár az igaz élet koronája.»

Igen, a hitet megtartotta. Nem ezt a ma divatos, langyos hitet, hanem a régi, zárdai katekizmuson nevelt hitet. Mikor győnni ment, napokkal előbb készült rá és kért, imádkoztam, hogy jó gyónást végezhesen. Gyermekefejjel nem értettem ezt, és magamban azt gondoltam, hiszen nem oly nagy bűnös az én jó Anyukám, miért kell így körülményesen készülnie a gyónásra? Most már tudom, hogy neki nemcsak szokás vagy illendőség diktálta a gyónást, hanem a lelki szükséglet és bűnbánat szelleme kereste és kívánta a feloldozást. A szentáldozás ünnep volt számára. Valóban egyesült az Úrral, arca egészen átszellemlült, ahogy imádkozott. — Halála után gyermekei csodálva álltak a koporsójánál. Lától elgyötört arca gyönyörűen kisimult, öröm és boldogság sugárzott róla. E szép halál tudata megkönnyítette számomra a megnyugvást. Éreztem, hogy igaza van a zsoldárosnak: «Mert nem zár ki örökre az Úr. Sőt, ha megszorít, meg is vigasztal az Ő kegyelmének gazdagságával.» Ha mégis elfogott a sírás, gyermekeim már mellettem voltak, simogattak, vigasztaltak. Akkor megértettem, hogy az élet rendje szerint szeretteink elmennek, de gyermekeinkben élünk tovább. Kisfiam keskeny arca, magyaros vágású szemei egészen az édesapám; ha rám néz kék szemével, édesanyám nefelejcs szemei ragyognak felém. Így vitték el a könyvek sorai a bánatomat, hogy szelid megnyugvást ültessenek a szívembe.

Legyenek barátaink a jó könyvek, mert sok örömet, vigasztalást nyújtanak. Szeretessük meg őket gyermekeinkkel is. Születésnapra, névnapra s ünnepekre legyen az ajándék egy-egy jó könyv. Hercegprimás Urunk mondotta egyik szentbeszédében, hogy boldogult édesanyja vacsora után mindig olvasott néhány lapot a Szentírásból. Meg is volt a lelki haszna, mert erős lélek lett tőle. Jó lenne, ha a családban, csoportos összejöveteleken mi is megvalósítanánk ezt, hogy hitet, erőt merítsünk a mindennapok megpróbáltatásaihoz.

RÁBAKOZI MÁRIA

HIRDETÉSEK

HAZAI HENTESÁRU

1 kg paprikás füstölt szárazkolbász	DM 14.—
1 kg paprikás frisskolbász	" 12.—
1 kg véreshurka	" 7.20
1 kg májashurka	" 7.20
1 kg vastag szalonna	" 8.—
1 kg paprikás tokaszalonna	" 8.—
1 kg disznósajt	" 9.60
1 kg füstölt sonka	" 18.—

Minden csütörtökön friss tepertő.

Utánvétellel és csak belföldre szállítunk, 5 kg-on felüli rendelésnél portómentesen.

Taubel Mihály hentesmester

6710 Frankenthal /Pf.

Peter-Rosegger-Str. 3.

Tel. (06233) 92 58

DIÓSZEGHY TIBOR HITES TOLMÁCS ÉS FORDÍTÓ

(magyar-német és német-magyar) Németországban tanácsadás állampolgársági és menekültügyi kérdésekben, peres ügyekben segít. (Tel. 02101/541317)
D - 404 Neuss, Daimlerstr. 249.

HIVATALOS FORDÍTÁSOKAT

magyar-német és német-magyar nyelven olcsón és gyorsan készíték, — Ausztria és Svájc területére is!

Wilhelm Divy

Áll. vizsgázott törvényszéki hivatalos fordító és tolmács.

D - 799 Friedrichshafen, Linderstr. 50.

EGYEDULÁLLÓ, SZIMPATIKUS,

29/173, káros szenvedélyektől mentes, őszinte katolikus, jól kereső fiatal férfi keresi tiszta, házi, becsületes, csinos Hölgy ismeretségét. Későbbi házasság nincs kizárva. Választ «Rossz egyedül» jelígre kér az Életünk Gazdasági Bizottságához: 7 Stuttgart 1, Werastr. 63.

27 ÉVES ÉRTELMISÉGI MAGYAR LÁNY

keresi melegézésű, komoly szándékú magyar férfi ismeretségét házasság céljából. A leveleket kéri az Életünk Gazdasági Bizottságához, 7 Stuttgart 1, Werastr. 63. címre.

HOTEL - RESTAURANT

«Le vieux logis du Danube»

Magyar Csárda

Mindennap nyitva. Kitűnő ebéd, vacsora. Speciális ételek és italok. A zenés hangulatáról Muszka Jóska gondoskodik. Különleges alkalmakra: esküvő, keresztelő és bankettek alkalmával két nagy terem áll a vendégek rendelkezésére.

5 said-Carnot (Après l'Eglise).

Tomery közel Fontainebleau-hoz.

77810, Tel. 423 06 32

KORREKT, BECSÜLETES MUNKÁSNŐ

megismerkedne házasság céljából 50-55 éves megértő, komoly, káros szenvedélyektől mentes, magányos férfivel. Önállóan dolgozók előnyben. Leveleket: «Őszinteség, boldog otthon» jelígre kér az Életünk Gazdasági Bizottságához, 7 Stuttgart 1, Werastr. 63.

MÜNCHEN-OLYMPIA VÁROSBAN

szép, modern környezetben szállás kapható. Előzetes bejelentés:

Babik M. 8 München 40. Nadi Str. 14.

A SZÍV

a lelkiélet havi folyóirata.

Évente 600 oldalon keresztül tájékoztat az Egyház életéről, nyújt hitünkben megerősítő, lelki életre vezető cikkeket. Évi előfizetési díja 5 USA dollár. Szerkesztik és kiadják a Magyar Jezsuita Atyák. Előfizetni lehet a Magyar Lelkészeknél. Európai főmegbízott: P. Matyasovitch Henrich, B - 3000 Leuven, Blijde Inkomstraat 18.

KOZELEG A NYÁR!...

Előzetes tájékoztató a Magyar Cserkészszövetség európai kerületének nyári nagytáboráról.

A Magyar Cserkészszövetség európai kerülete idén a nagy magyar költő, Petőfi Sándor születésének 150 éves évfordulója alkalmából

1974 augusztus 1 - 12-ig rendezi meg Petőfi Sándor nagytáborát

Kastl bei Amberg közelében, a magyar gimnáziumhoz közeli erdőben.

A nagytáboron résztvehetnek az európai fiú- és leánycserkészcsapatok tagjain kívül, Európa egész területén szétszórta szóránycserkészeink is.

A nagytábor keretében rendezzük meg idei cserkész őrsvetőképző és kiscserkész őrsvetőképző táborunkat is.

Kiscserkészeink (6-10 évesek) idei nyári tanyázása 1974 aug. 3-17-ig lesz Bärnhofban, Kastl bei Amberg közelében.

Jelentkezési határidő mindkét táborra: 1974 június 1.

Érdeklődőknek részletes felvilágosítást ad az európai országokban működő csapataink parancsnokain kívül az európai cserkészkerület központja:

Ungarischer Pfadfinderbund

8 München 81. Oberföhringerstr. 40.

Telefon: 982637 és 982638

MAGYAR ISKOLATÁBOR

Hollandia, Belgium és a környező országok gyermekei részére az idén is megrendezésre kerül a nyári iskolatábor.

Helye: Reemersdaal-i kastély, Maastricht közelében (Belgium).

Ideje: 1974 június 29-től július 11-ig. —

A gyermekek életkora: 6-16 évesig.

Részvételi díj: 160.— DM-nak megfelelő összeg személyenként. Kis gyermekeket kísérő felnőttek részvétele most is lehetséges.

Jelentkezni lehet az alábbi címen:

Hollandiai Magyar Szövetség,

Postbus 178 Utrecht.

A jelentkezők részletes tájékoztatót kapnak a teendőkről. — Küldje gyermekét a magyar táborba. Kultúránk megtartása legyen szívügyünk!

MAGYAR NŐVÉREK EURÓPAI

LELKIGYAKORLATA

1974 július 21-től - július 30-ig.

Villers-La-Ville-ben, Brüsszeltől 40 km-re (Belgium), az örökimádók lelkigyakorlatos házában. — Brüsszelből van jó vonat-összeköttetés.

A lelkigyakorlatot P. Bóday Jenő jezsuita atya vezeti.

Jelentkezés június 29-ig bezárólag:

P. Matyasovich Henriknél,

Blijde Inkomststr. 18.

B - 3000 Leuven.

Közelebbi tájékoztatót időben küldünk.

Rácz Mária nővér

Hogyan lehet előfizetni az Életünkre?

Az Életünk terjesztői

a helyi magyar lelkészek; ők küldik meg kívánatra a lapot a területükön élő híveknek.

Az előfizetési díjat, mely 1973 január 1-ől

10.— svájci frank,

vagy annak megfelelő más valuta, az illetékes magyar lelkészeknek fizessük be.

Csak onnan forduljunk

közvetlenül a kiadóhivatalhoz,

ahol a lelkész hiányzik,

vagy valami oknál fogva

nem terjesztője a lapnak.

Európán kívüli rendeléseket

a központi hivatal intéz;

Címe:

Életünk (Unser Leben)

Frongartenstr. 15.

9000 St.Gallen (Schweiz)

Az előfizetés tengerentúlra is

10.— svájci frank; ha azonban

légipostával kéri valaki a lapot,

20.— svájci frank, vagy annak

megfelelő más valuta.

Rövid hírek

Brazília tagja lett a Nemzetközi Kolpingmúnek. Kanadával és az USA-val együtt a múnek három Európán kívüli tagja van. Brazília tagsága hosszú fáradozás eredménye, amellyel Kolping eszméit a brazil viszonyokra igyekeznek alkalmazni és azokat megvalósítani. Az országban nyolc vidéki csoport működött már.

A dániai katolikus kulturális folyóirat, a *Catholica*, 30 éves múlt után beszüntette megjelenését. A pénzügyi okokon kívül egyre nehezebb volt az ún. pluralizmusban olyan lapot szerkeszteni, amely minden olvasónál érdeklődésre és megfelelő visszhangra talált volna.

Rómában tartotta nemrég a katolikus betegápoló nővérek szervezete 10. Világkongresszusát. 59 országból 4 ezer szakképzett betegápoló nővér vett ezen részt. A találkozó főtémája a családtervezés, a születésszabályozás problémája, valamint a magzatelhajtás és az euthánázia elleni közös fellépés megvitatása volt.

Flores szigetén minden missziós állomást rövidhullámú adóval szerelnek fel, amelyek lehetővé teszik az összeköttetést egymás és a püspöki székhelyen lévő központ között. A rossz közlekedési viszonyok miatt életszükséglet ez, különösen katasztrófák, vagy súlyos betegségek idején — jelentette ki a missziós állomások szóvivője.

Drezdában a meissenai püspök nemrég 15 diakonust szentelt pappá. Közülük 14 világi pap és egy jezsuita szerzetes. A zsúfolásig megtelt templomban a szertartást a meissenai püspök vezette több, mint száz egyházmegyei lelkész jelenlétében. A 15 újmisést mind a meissenai egyházmegye területéről való.

A párizsi érsekség területéről 1500 14-18 év közötti fiatal zárandokolt nemrég Lourdesbe. Közöttük 150 mozgásképtelen fiatal is volt, akik szintén résztvettek a közös istentiszteleteken és ájtatosságokon.

A Cecilia szövetség vezetősége nemrég bejelentette, hogy nemzetközi egyházi énekarchívum felállítását tervezi Regensburgban. A szövetség az «Egyházi Ének Ház»-ban az archívum mellett központi könyvtárát és kéziratárát is szeretné elhelyezni. Az itt lévő egyházzenei iskola jó központnak kínálkozik a terv megvalósításához.

A Katolikus Nők Világszervezete az idén szeptemberben Dar es Salamban (Tanzánia-Afrika) tartja összejövetelét. 70 országból 250 delegátus jelentette be részvételét. A vita tárgyát «Változások az igazságos társadalom javára» címben határozták meg. A világszervezet 1910-ben alakult, székhelye Párizs. Célja a nők támogatása az Egyházban és a társadalomban. A szervezetnek tanácsadói joga is van az Egyesült Nemzetek Szervezetében.

A pozeni St. Adalbert kiadó rövidesen három kötetben új, lengyel nyelvű bibliafordítást hoz forgalomba. A harmadik kötet, az Újszövetség, kb. 1975-ben jelenik

meg. A fordítás kötetenként ezer oldal terjedelmű lesz és megjegyzéseket, magyarázatokat, kommentárokat is tartalmaz.

Mostarban (Jugoszlávia) egy évi börtönbüntetésre ítélt a kerületi bíróság egy munkást, mert az elhunyt Stepinac kardinális védőbeszédét találták meg nála, amellyel 1946-ban a kommunista törvényszék előtt védekezett. Stepinac kardinális, zágrábi érseket 1946-ban 16 évi kényszermunkára ítélték, később büntetését száműzetésre változtatták. XII. Pius pápa 1953-ban kardinális rangot adományozott az érseknek.

Ausztriában a katolikus egyház a szindusok által kidolgozott terv alapján az országban élő etnikai kisebbségeknek több szabadságot követel a vallási, kulturális, gazdasági és társadalmi kibontakozást illetően. Az etnikai sajátosságok megőrzésének alapja az anyanyelven való tanulás lehetősége és ennek a nevelésben való alkalmazása.

Loreto-ban (Olaszország) tartották nemzetközi találkozójukat a templomi kórusok. A kegyhelyen 12 ország leghíresebb kórusai adtak egymásnak találkozót és a többi között klasszikus egyházi művek, Mozart-mise, stb. szerepelt műsorukon. A találkozón résztvett a sixtusi kápolna kórus is.

Krakkóban megkezdődött a műemlékvédelem alatt álló Péter és Pál templom restaurálása. A barokk templom felújítási munkálatai előreláthatólag 1980-ig tartanak és mint ilyen esetekben szokás, az állam is hozzájárul a költségekhez, hogy nyilvánosan demonstrálja jószándékát, amely azonban csak külsőségekre terjed ki.

A jordániai kormány iszlám-keresztény konferencia összehívását latolgatja, amelyen Jeruzsálem vallási és történelmi központjának igazgatását szeretné megvitatni. Még nem ismeretes, hogy erre a találkozóra kiket hívnak meg és az időpontot sem határozták meg el.

Csehszlovákiában a kormány az utóbbi időben 40 lelkésztől vonta meg a működési engedélyt, jelenti a Berlinben megjelenő evangélikus hetilap, a Berliner Sonntagsblatt. A lelkészek most civil foglalkozást üznek, jórésük autóvezető, éjjeliőr, liftkezelő, raktári munkás, vagy házmester, hogy a megélhetéshez a legszükségesebbet biztosítsák maguknak.

ÚJ MAGYAR EGYHÁZTORTÉNELEM

Az elmúlt évben rendezte sajtó alá és adta ki Münchenben Prof. Dr. Adriányi Gábor Hermann Egyed hátrahagyott magyar egyháztörténelmi kéziratát.

A többszázoldalas kiváló munkát 32.—DM ellenében lehet megrendelni: Verlag Molnár, D - 8 München 90. Oertlinweg 4.

Lapzárta a hónap 15-én, hirdetéseket pedig csak a hónap 12-ig fogadunk el!

MINDSZENTY BÍBOROS KÖNYVE:

Esztergom a primások városa

Sajtó alá rendezte Bíró Béla.

A kötet 132 lapon és 40 illusztrációval nyújtja Esztergom hiteles történetét alapításának ezredik évfordulója alkalmából.

A könyv tudományos alaposága mellett mindenki számára élvezetes olvasmány.

Európában a könyv ára 17.50 svájci frank vagy 100.— Schilling.

Megrendelhető:

1. Ungarische Buchdruckerei, Frongartenstr. 15. 9000 St.Gallen, Schweiz.
2. W. B. Dienst 8307 Effretikon, Schweiz, Postfach: 3621.
3. Prof. Dr. Bíró Béla, 1030 Wien 3. Juchgasse 5./2. Austria.

Az USA-ban és Kanadában a könyv ára 5.— USA-dollár.

Megrendelhető:

Sisters of Social Service,
440 Linwood Ave.,
Buffalo, N. Y. 14209.
USA.

Életünk

Az európai magyar katolikusok lapja
Felelős szerkesztő és kiadó:

Dr. Vecsey József

Szerkesztőség és nyomda:

Ungarische Buchdruckerei,
9000 St.Gallen, Frongartenstr. 15.
(Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Előfizetés egy évre: 10.— svájci frank

Egyes szám ára: 0.80 svájci frank,
vagy annak megfelelő más valuta.

É l e t ü n k — Unser Leben

Monatschrift für die ungarischen
Katholiken in Europa

Redakteur und Herausgeber:

Dr. Josef Vecsey

Redaktion und Druck: Ungarische
Buchdruckerei, 9000 St.Gallen,
Frongartenstr. 15. (Schweiz)

Telefon: (071) 22 55 28

Kto. Krt. 603 Ungarische Buchdruckerei
Sparkassa der Administration
St. Gallen.

Bezugspreis jährlich 10.— Sfr.